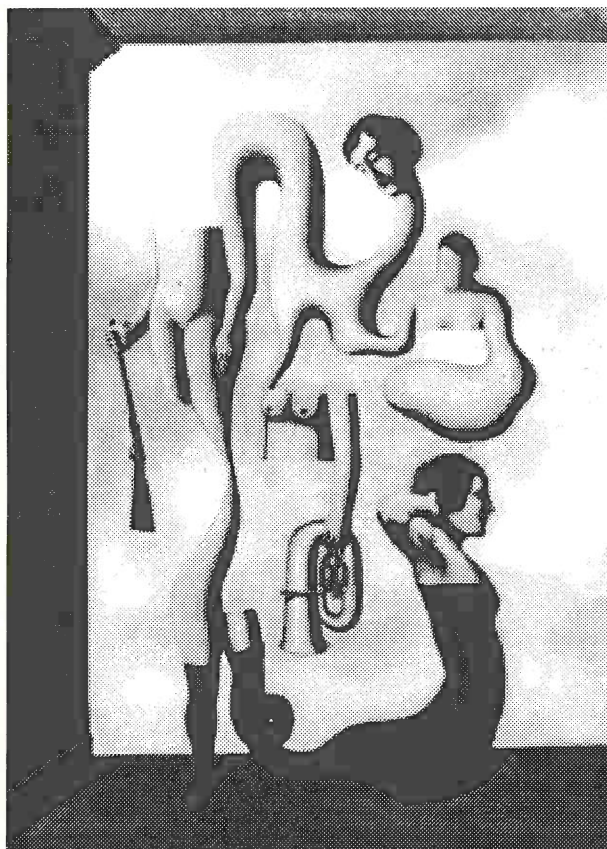

UTGITT AV SENTER FOR KVINNEFORSKNING, UNIVERSITETET I OSLO

Tverrfaglig grunnfag i kvinne- og kjønnsstudier?

Dette var en av de ideer som kom opp da Senteret 9. november inviterte til arbeidsseminar om behovet for kompetansegivende undervisning i kvinneforskning i Norge. På seminaret deltok representanter fra de andre kvinneforskningssentre og fra kvinneforskernettverk og andre sentrale kvinneforsknings- og kvinnestudiemiljøer. Stemningen på møtet kan oppsummeres slik: "Nå må vi i gang!"

Situasjonen er ganske paradoks: På den ene siden betraktes Norge som et foregangsland i Norden når det gjelder kvinneforskning. På den andre siden henger vi langt etter både Danmark og Sverige når det gjelder kompetansegivende undervisning i kvinne- og kjønnsstudier - såvel på student- som på forskernivå. I England, Canada og USA finnes også Women's Studies Programs der kompetansegivende undervisning er helt sentralt. De andre nordiske og europeiske lands kvinneforskningssentre begynner å organisere seg i NORDPLUS og ERASMUS nettverk. Det er de norske sentre avskåret fra fordi vi ikke tilbyr undervisning.

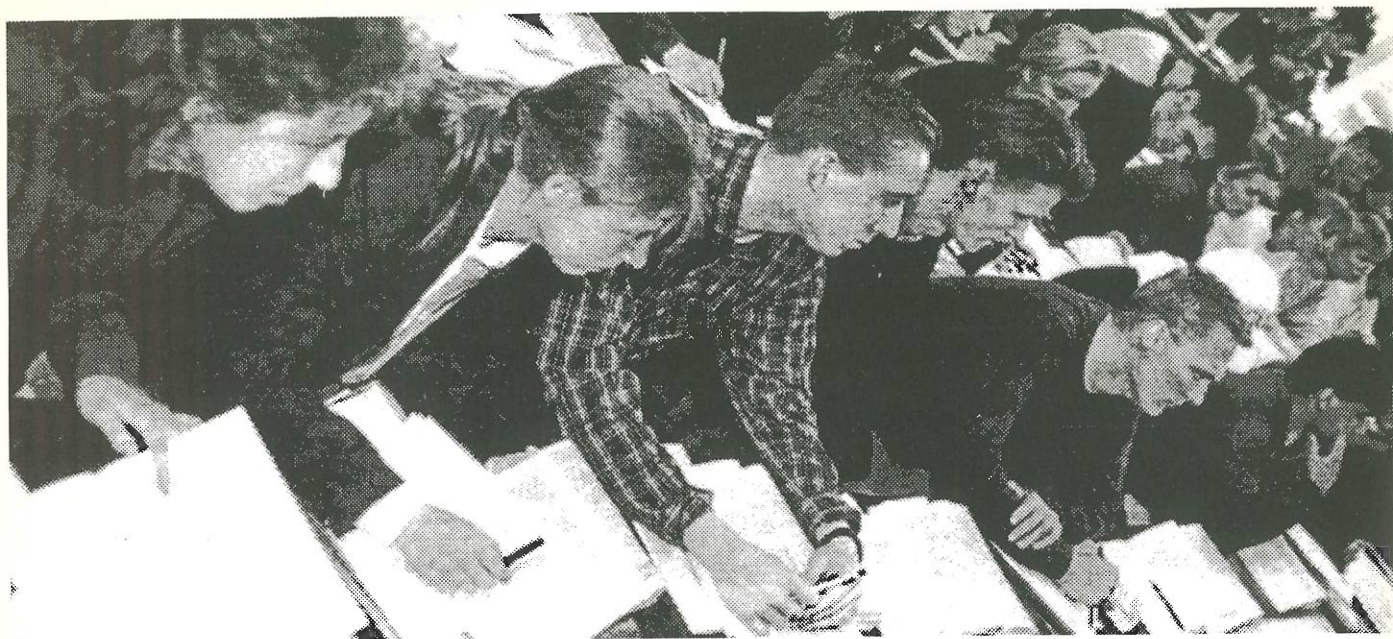
De norske kvinneforskningssentre har vært nølende til å gå inn i undervisningen på grunn av integrasjonsmålsettingen. Vi ønsker ikke særlige kvinnestudier som lever sitt eget liv atskilt fra de fagene som nettopp trenger kvinne-

og kjønnsperspektivet. Samtidig merker vi et stadig stigende behov for tverrfaglig og spesielt introduserende undervisning i kvinne- og kjønnsstudier som integrasjonsstrategien er for langsom til å oppfange. Tilbudet er for smått og gir ingen mulighet for studieprogresjon. Flere steder har kvinneforskningsmiljøene begynt å ta konsekvenser av dette: I Trondheim har Senter for kvinneforskning tatt initiativ til å opprette og koordinere to 5-vektfallsmoduler på hovedfagsnivå i feministisk teori, et på HF og et på SV. På Høgskolen i Lillehammer startet i høst årsenheten i Kjønn og politikk. Og på Kvinneuniversitetet kan man ta en årsenhet i Ledelse i kvinneperspektiv. En årsenhet i Kjønn og helse er under planlegging samme sted. Det ser altså ut til at det er nødvendig å utvide integrasjonsstrategien med tiltak som disse. På seminaret var det enighet om at slike tiltak bør organiseres slik at

de nettopp skaper møteplasser og samarbeidsprosjekter mellom sentrene og fagmiljøene. Vi ønsker ikke noen "cand.kvinn" eller "dr. kvinn" grad - men gjerne tverrfaglige moduler i kvinne- og kjønnsstudier som kan flettes inn i og sammen med fagstudiene og hvor sentrene kan stå som ansvarlige for fremdrift og koordinering.

På seminaret ble mange dimensjoner ved slike tilbud i kvinne- og kjønnsstudier drøftet. For det første hva slags organisatorisk modell som er mest velegnet. Kvinne- og kjønnsstudier kan enten inngå som moduler i gradsstrukturen eller som vektfallsenheter i fagstudiene. For det andre den *didaktiske organisering*: Hvor trengs det tverrfaglige moduler (og bør det da være inter- eller intrafakultært?), hvor ville fagspesifikke eller tematiske moduler passe

FORTS. NESTE SIDE

FORTS. FRA SIDE 1

bedre? Semesteremnene på Universitetet i Oslo er eksempler på intrafakultær tverrfaglighet, kvinneverken er et eksempel på fagspesifikk organisering og årsenhetene fra Lillehammer og Kvinneuniversitetet er eksempler på tematisk organisering. To av innleiderne på seminaret, Kari Melby fra Senter for kvinneforskning ved Universitetet i Trondheim og Bente Rosenbeck fra Center for kvinde- og kønsstudier ved Københavns Universitet, påpekte at det finnes flere brukergrupper som kanskje kan ha litt ulike behov. Tverrfaglige moduler kan tenkes å være velegnet i en universitetssammenheng, mens tematiske moduler kanskje bedre fanger opp etter- og videreutdanningsbehov for folk som er i jobber hvor de f.eks trenger mer kompetanse på likestillingsarbeid. I denne sammenheng fortalte Bente Rosenbeck om "Åpen universitet" som er de danske universitetenes tilbud om deltidsstudier på kvelden for folk i jobb. Tilbudet kan både gi etterutdanning og full universitetsgrad om man holder på lenge nok. Ikke overraskende er det en majoritet av kvinner blant studentene.

En fjerde dimensjon er den *institusjonelle organiseringen*. Hva skal ligge på sentrene, hva på fakultetene, hva på fagene? En femte dimensjon er hvilket *studienivå* modulene skal ligge på. Er det cand.mag-nivået, hovedfag eller forskerutdanningen det bør satses på? Og endelig er det spørsmålet om *inntaksvilkår, studieprogresjon og studieveier*. Hvilke inntaksvilkår skal gjelde for de ulike moduler, i hvilket omfang bør ulike moduler i kvinne- og kjønnsforskning kunne kombineres eller gi merittoverføring til tilsvarende studier? Dette viser nødvendigheten av et samarbeid

mellom utdanningsinstitusjonene og reiser spørsmål om det bør lages "Norgesnett" for kvinne- og kjønnsstudier. Hvordan imøtekomme behovet for studiemessig progresjon og fordypelse i kvinne- og kjønnsstudier, uten å isolere kvinne- og kjønnsstudiene fra fagstudiene?

Bente Rosenbecks rapport om hva de har gjort i Danmark var inspirerende å tenke videre fra: Her inngår kvinne- og kjønnsstudier blant annet som en ytterst fleksibelt modul i BA-graden (svarer ca. til vår cand.mag grad). Hvert år tilbyr Center for kvinde- og kjønnsforskning ved Københavns Universitet fire årskurs hvorav to er forskjellige tverrfaglige grunnkurs i feministisk teori og to er fordypningsemner (fagspesifikke eller tverrfaglige) som skifter fra år til år. Hvert kurs gir det som etter vår målestokk ville tilsvare 5 vektall og kan brukes separat eller samlet som et tilvalgsfag. Fordelen her er at det både finnes et tilbud for dem som vil smake litt og for dem som vil fordype seg. Denne løse strukturen har blant annet ført til at flere menn har blitt interessert, fortalte Bente Rosenbeck. Det er også laget et Ph.D-program i kvinne- og kjønnsstudier hvor doktorgradsstudenter kan ta deler av sine obligatoriske kurs. En annen forlokkende ting fra Danmark var fraværet av fast pensum! I det danske system er det den enkelte lærer som velger pensum for sitt kurs. Tenk så mye enklere - og hvor mye raskere faglig fornyelse kan skje!

På seminaret var det enighet om modultanken og om at vi ønsker kvinne- og kjønnsstudier. Men ellers var konklusjonen at det måtte tas høyde for både ulike brukergruppene og lokale forhold. Eksempelvis er vektallsystemet innført i varierende grad på de norske uni-

versiteter, og de forskjellige studieordninger gir ulike muligheter og begrensninger når det gjelder moduler. Endelig betyr det nok mye hva slags samarbeidsmuligheter som finnes med fagene på de ulike studiestedene. De ulike sentre og miljøer kommer dermed nok til å starte på forskjellige måter, og da er det viktig med kontakt og informasjonskanaler slik at vi kan koordinere våre bestrebelser og nyttiggjøre oss hverandres erfaringer. Et samarbeid omkring pensumlister og nasjonale forskerkurs vil også være ønskelig.

Det ser ut til at tiden er inne til å satse ressursene på mer målrettede tilbud for studenter og forskere. Prisen for dette vil nok være en viss innskrenkning av det frie seminarprogrammet ved Senteret. Men kanskje det ikke gjør så mye heller? Ganske visst har vi fått mye skryt for vårt flotte seminarprogram, men når det kommer til stykket har både studenter og forskere begrenset tid til frie seminarer. Kanskje et annet tilbud kan fylle senterets funksjon som møte- og inspirasjonssted for kvinneforskningssinteresserte? Vår publikumssuksess dette semester-utviklingsseminaret om kvalitative metoder (se side 13 i dette nummer av Bulletine) - tyder på at satsing på mer målrettede og forpliktende tilbud kan ha mye for seg. Men det er klart at slike undervisningstilbud også vil kreve samarbeid med fagene både når det gjelder ressurser og mulighet for fagspesifikk vinkling.

Dette er tanker som svirrer på Senteret for tiden. Hvilken form tankene kommer til å få i løpet av våren kan du lese om i neste nummer av Bulletine.

HARRIET BJERRUM NIELSEN OG
FRIDE EEG-HENRIKSEN

Programplaner for 1995

Kvinneforskere fra USA, Canada, Australia, India, Tyskland og Norden er invitert til Senter for kvinneforskning i 1995. Seminarene knyttet til Senterets forskningsprosjekter fortsetter til våren. Det samme gjelder utviklingsseminaret om kvalitativ metode og rekken om nye doktorgrader i kvinneforskning. I mars blir det filmfestival med filmer av kvinnelige regissører m.m.

Vi endrer litt på programprofilen i 1995. Det blir færre enkeltstående seminarer. Forbipasserende gjesteforlesere vil vi i høyere grad forsøke å få de relevante institutter til å ta ansvar for. Det er vårt inntrykk at behovet i dag er mer forpliktende tilbud i kvinne- og kjønnsforskning. Tankene rundt kompetansegivende undervisning hører med i dette bilde. Vi vil derfor forsøke å knytte mer av aktiviteten opp mot Senterets pågående forskningsprosjekter, og vi vil i høyere grad forsøke å nyttiggjøre oss de utenlandske gjesteforelesere i formaliserte forskerkursopplegg.

I tillegg synes vi det er viktig å ha et par arrangementer hvert semester hvor de travle kvinneforskere kan møtes omkring aktuelle debatter. Ideen med en fast serie omkring "Aktuell debatt" som ble lansert i siste nummer av Minibulletine (men som ikke ble realisert i høst) vil kanskje være en måte å gjøre dette. Det samme gjelder serien med nye doktorgrader i kvinneforskning ved Universitetet i Oslo. Dette vil være gode anledninger til å komme sammen og både markere og drøfte ferske kvinneforskningsbidrag. Til våren inviterer vi dessuten til et ganske særlig evenement for kvinneforskere og andre interesserte, nemlig:

Fire filmdager med film av kvinnelige regissører

Dagene blir 14.-17.mars. Vi innleder med et seminar den 14. om utviklingen innen filmteori sett i forhold til ulike typer film av kvinnelige regissører - fra de første Hollywood regissører på 30- og 40-tallet, over film som synliggjør kvinners liv, kvinnelig avantgarde-film og til dagens postmoderne kvinnelige filmskapere. De tre andre dagene blir det filmfremvisning og seminarer knyttet til dagens film. Her har vi også planer om å vise film med sterke kvinneskikkelser av mannlige regissører. Filmdagene gjennomføres i samarbeid med Blindern filmklubb og ansvarlige fra Senteret er Wenche Mühleisen, Nefize Özkal Lorentzen og Helle Granum.

Kjønnes møte med det moderne

Prosjektet som er støttet av KULT-pro-

grammet tar sitt utgangspunkt i spørsmålet om kjønnsmessig *likhet* versus *forskjell* som er et grunnleggende tema innenfor feminismen. Målsetningen er å knytte disse motsetningsfylte ideene omkring kjønn sammen med forståelsen av det moderne. Hypotesen er at det moderne menneskebilde, eller modernitet som kulturform, generelt preges av samme type dilemmaer og paradokser som vi ser på det kjønnsmessige område. Nettopp her finner brytninger mellom universalisme og partikularisme, mellom almengjøring og differensiering, ett av sine tydeligste uttrykk. Studiet av kjønn kan dermed være en analytisk nøkkel til noen av modernitetens grunnleggende dilemmaer. 17 forskere og studenter er i dag tilknyttet prosjektet som ledes av Gro Hagemann, Jorun Solheim, Tordis Borchgrevink, Kari Melby og Irene Iversen. Foruten interne arbeidsseminarer står prosjektet for senterets seminar *Kjønn og modernitet* som er åpent for alle interesserte. Nærmere om våren program i Minibulletine 1/95 som kommer ca. 1.februar.

Fra kvinners symptom-erfaringer til medisinsk fagkunnskap

Dette er et paraplyprosjekt som har fått noe midler fra Norges forskningsråd. Leder for prosjektet vil være Senterets nytilsatte professor II i medisinsk kvinneforskning, Kirsti Malterud. Prosjektet vil samle ni pågående medisinske kvinneforskningsprosjekter som på ulike måter tar sikte på å utforske hvordan kvinners erfaringer kan omsettes til medisinsk kunnskap. Dette skjer blant annet ved å rette søkelyset mot strategier for kunnskapssøking og systemer for anerkjennelse av kunnskap i medisinsk forskning. Prosjektgruppen vil stå for to åpne arrangementer til våren:

Fredag 10. mars holdes et heldagsseminar med arbeidstitlen *Blærekatarr i kvinneperspektiv - hva forteller kroppen?* Mange kvinner har erfaringer med blærekatarr. Nyere medisinsk forskning kan tyde på at symptombeskrivelsen er viktigere enn urinprøven. På dette seminaret vil vi se nærmere på forholdet mellom språk, kroppssopp-

levelse og sykdom. Vi vil stille spørsmål om hvordan kvinners språk kan bidra til å forsterke det medisinske språket og gjøre det mer relevant. Vi tar sikte på en dialog mellom kvinneforskere innen medisin, samfunnsvitenskap og humaniora.

Torsdag 1. og fredag 2.juni får prosjektet og Senteret besøk av *Lorraine Code*, professor i filosofi ved York University (Toronto/Canada) som vil forelese og holde seminar om feministiske perspektiver på medisinsk kunnskapsproduksjon.

Temaet er: *Hvordan blir medisinsk kunnskap til?* Vi regner med at programmet vil være av interesse for flere enn medisinerne: Er medisinsk kunnskap biologiske fakta eller sosiale konstruksjoner? Eller begge deler? Og hva er betydningen og konsekvensene av forholdet mellom makt og kjønn i medisinsk kunnskapsproduksjon?

Kirsti Malterud er ansvarlig for begge arrangementene.

Nettverket for forskning om seksualisert vold

Senteret er hjemsted for dette nettverket som siden 1992 har vært finansiert gjennom programmet for Forskning om seksualisert vold. Det er nå klart at nettverket får noe midler fra Norges forskningsråd også i 1995, denne gangen fra det nye programmet Barn, ungdom og familie, som også skal omfatte feltet seksualisert vold. Ved hjelp av disse midlene vil det bli avholdt to møter i regi av Senter for kvinneforskning.

Temaet for neste år vil være *Rettsvesenet og seksualisert vold*. Det første møtet vil bli avholdt i mars/april og vil ha som tema: *Den overgrepsutsattes rolle i strafferetten*. Som innledere ønsker vi å bruke juridiske eksperter som har analysert dette temaet spesielt. I tillegg til de to nettverksmøter er det planer om til høsten å avholde et åpent møte om Rettsvesenet og seksualisert vold. Dette møte vil bli arrangert i samarbeid mellom programmet for Forskning om seksualisert vold og Senter for kvinneforskning.

FORTS. NESTE SIDE

FORTS. FRA FORRIGE SIDE

Nettverket har også i 1994 vært omfattet med stor interesse og har stadig tilsig av nye medlemmer. Over 60 forskere er nå nettverksmedlemmer, i overkant av 30 har deltatt på hvert av de tre møtene. Viktige spørsmål til neste år vil bli videreutvikling av nettverket evt. i retning av et nordisk nettverk. Forskere fra andre nordiske land er allerede faste deltakere på nettverksmøtene.

Faglig ansvarlige for nettverkets aktiviteter er Kristin Skjorten fra Institutt for kriminologi og Ruth Toverud fra Senteret.

Forskerkurs: Utviklingsseminar om kvalitativ metode

Dette kurset fortsetter med tre heldagsseminarer til våren. Seminaret er fullbooket, men det er mulig å skrive seg på venteliste. Temaene for de tre dagene er de siste tre fasene i det kvalitative forskningsprosjektet: 24.februar: Fra data til resultat. 24.mars: Fra resultat til presentasjon. 28.april: Fra presentasjon til kunnskapssituasjon. Ansvarlige er Hanne Haavind, Psykologisk Institutt, og Harriet Bjerrum Nielsen.

Forskerkurs: Erfaringsbegrepet i feministisk teori

Hensikten med dette kurset er å rette søkelyset mot aktuelle temaer knyttet til erfaringsbegrepet i feministisk teori: dets metodologiske og vitenskapsteoretiske status innen en bredere kunnskapsteoretisk og filosofisk referanseramme. I hvilken forstand er det mulig å snakke om særegne kvinnelige versus mannlige "erfaringsverdener"? Hvor har "erfaringen" sitt sete: I språket/kulturen eller i kroppen, i symbolske meningskategorier eller i sosial praksis? Vi har invitert to amerikanske kvinneforskere som forelesere på kurset: *Linda Gordon* som er professor i historie ved University of Madison i Wisconsin. Hennes spesialfelt er kvinnehistorie og studiet av familievold i et historisk perspektiv. *Linda Alcoff* er ass.proffessor i filosofi ved Syracuse University i New York. Hun besøkte sist Oslo i forbindelse med den store konferenase om feministisk filosofi i juni 1994, og hun har spesielt markert seg innen feministisk kunnskaps-teori, poststrukturalisme og politisk teori.

Det arrangeres som et nasjonalt forskerkurs i samarbeid med Senter for kvinneforskning i Trondheim og i tilknytning til Senterets prosjekt *Kjønnes møte med det moderne*. Gjennomføring anghenger av om det oppnås finan-

siering gjennom Norges forskningsråd. Planlagt tidspunkt er enten mai/juni eller august/september. Ansvarlige for kurset er Gro Hagemann, Jorun Solheim fra Senteret og Kari Melby fra Senter for kvinneforskning i Trondheim.

Forskerkurs:

Ungdom, kjønn og kropp

I de senere år er problemene i ungdommers forhold til egen kropp blitt stadig mer framhevet - f.eks i form av spiseforstyrrelser og bruk av anabole steroider og gjennom kroppsfiksering i media og reklame. Også innenfor både kvinneforskning og ungdomsforskning har kroppskonstruksjon blitt et viktig tema. Den historiske/kulturelle variasjonen i kjønns- og kroppskonstruksjon settes opp mot essensialistiske forestillinger om kvinnelighet og mannlighet, samtidig som det reises spørsmål om variasjonene i disse konstruksjoner kan være uendelige, eller om kroppen utgjør en spesiell form for begrensning for våre muligheter til å konstruere kjønn. Til dette seminar inviterer vi Judith Butler, professor i humanistisk kvinneforskning ved University of California, Berkeley. Judith Butler har levert originale og provoserende bidrag til den postmoderne kvinneforskningssdiskursen og har hatt stor internasjonal gjennomslagskraft. Det er også planen å gi rom for presentasjon for nordiske prosjekter rundt kropp og kjønn. Fra Sverige inviteres forsker Erling Bjurström (Stockholms Universitet) og forsker Benny Henriksen (Göteborgs Universitet), fra Danmark lektor Anne Jerslev (Københavns Universitet) og lektor Niels Keyser Nielsen (Odense Universitet). Også dette kurset er avhengig av at det oppnås støtte fra Norges forskningsråd. Det er planlagt som et nasjonalt forskerkurs og vil finne sted enten i mai-juni eller i september. Kursansvarlig er Monica Rudberg fra Pedagogisk forskningsinstitutt i samarbeid med Senteret.

Tyske kvinneforskere

Norsk kvinneforskning har i høy grad vært rettet mot angelsaksisk og i noen grad fransk kvinneforskning. Kontakten med tysk kvinneforskning har vært mer sporadisk. Vi har derfor invitert to tyske kvinneforskere til å forelese ved senteret i løpet av 1995. Den ene er *Ulrike Prokop*, professor i sosialpsykologi ved Philipps-Universität Marburg. Ulrike Prokop er her hjemme nok mest kjent for sin bok "*Weibliches Lebenszusammenhang*" som kom i 1976

(dansk oversettelse 1978). Boka fikk stor betydning for nordisk kvinneforskning, men nok mer for svensk og dansk enn for norsk. I dag arbeider Prokop bl.a. med nasjonsbegrepets betydning for den første tyske kvinnebevegelse utfra perspektiv om kvinners kollektive fantasier og selvdefinisjoner som subjekter. Ulrike Prokop vil også ta opp aktuelle feministiske debatter i Tyskland, bl.a. knyttet til nykonservative tendenser blant tyske intellektuelle og til endringer i familiestrukturen og deres konsekvenser for re-definisjoner av kjønn. Ulrike Prokop har sagt ja til å komme enten høsten 95 eller våren 96.

Den andre inviterte tyske kvinneforsker er professor i sosiologi *Regina Becker-Schmidt* fra Universitetet i Hannover. Hennes forskningsfelt er sosialisering, kvinner og arbeidsliv. Vi har ikke fått svar fra Becker-Schmidt ennå, men håper på å få henne til Norge i løpet av våren.

Bouthaina Shaaban og Riane Eisler

Høstens planlagte arrangementer med Bouthaina Shaaban fra Universitetet i Damaskus i Syria og Riane Eisler fra USA måtte desverre avlyses. Eisler sendte avbud, og det ble ikke oppnådd økonomisk støtte for Shaaban. Vi arbeider imidlertid videre med begge prosjektene, og håper å kunne presentere disse to kvinneforskere på Senteret i løpet av våren. Hvis dette lykkes blir det to høyaktuelle seminarer, dels om kvinner i Midtøsten med Shaaban m.fl, dels om Riane Eislers bok "*Begeret og sverdet*" som nettopp er utkommet på norsk på Pax forlag.

Doktorgrader i norsk kvinneforskning

Som nevnt i forrige Minibulletine, er det foreløpig planlagt to doktorgradsseminar til våren/høsten. Muligvis blir det flere. Elisabeth l'Orange Fürst ble i vår dr.polit i sosiologi på avhandlingen "*Mat - et annet språk. En studie av rasjonalitet, kropp og kvinnelighet belyst med litterære tekster*" (Rapport nr.7, 1994 fra Institutt for sosiologi). Fra kriminologi kom siste høst avhandlingen til Kristin Skjorten: "*Voldsbilder i hverdagen: Om menns forståelse av kvinnemishandling*" (Pax forlag 1994). Kommentatorer - fortrinnsvis fra andre fagfelt enn forfatterens eget - vil legge opp til debatt om avhandlingene.

Kvinneforskningen og statsbudsjettet 1995

Statsbudsjettet er viktig lesning også for kvinneforskere. Jeg vil kommentere årets budsjettforslag, som i skrivende stund ennå ikke er vedtatt av Stortinget, og legge vekt på forslagene i KUFs budsjett.

I følge Utredningsinstituttets beregninger blir det en realnedgang på rundt 0.5 prosent i totale bevilgninger til FoU over statsbudsjettet fra 1994 og 1995. (Rapport 8/94 Utredningsinstituttet for forskning og høyere utdanning).

Regjeringen har prioritert utvidet forskningssamarbeid med EU, og øker bevilgningen fra i fjor, til 260 millioner. Det blir foreslått tilslutning til EUs fjerde rammeprogram for forskning. Kontingenten beløper seg ifølge NFRs blad "Forskning" 6/94 til totalt 1.5 milliarder kroner for hele fireårsperioden for dette programmet. Sett i forhold til de midler som går til NFR i Norge (rundt 2.3 milliarder i 1995) er dette et betydelig beløp. Hoveddelen av kontingentutgiftene til EU-forskningssamarbeidet skulle dekkes via nye bevilgninger, het det for noen år siden. Det snakkes det ikke om lenger nå.

Norges forskningsråd får en nominell nedgang på 3.2 prosent, og mye av denne bevilgningen er fortsatt premerket. Samme nominelle nedgang får universitetssektoren.

Det finnes flere føringer enn EU-forskningssamarbeidet i KUFs budsjettproposisjon. Kvinneforskningen er med blant disse. På side 253 i St. prop. 1 (94-95) står det:

"Forskningsrådet arbeider med samordning av sitt engasjement innenfor kvinne- og kjønnsforskning. Departementet anser det for viktig at alle fagom-

råder deltar i dette arbeidet. Satsingen på kvinne- og kjønnsforskning må minst opprettholdes på dagens nivå".

I budsjettinnstilling 12 (1994-95) fra Kirke- og undervisningskomiteen heter det så :

"Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet Christiansen er tilfreds med at departementet foreslår at satsingen på kvinne- og kjønnsforskning minst opprettholdes på dagens nivå. Flertallet vil vise til de positive resultater kvinneforskningen i Norge har oppnådd. Flertallet anser det derfor viktig at universiteter og høyskoler i Norge viderefører og styrker dette arbeidet. Spesielt er det viktig at det finnes tverrfaglige sentre for kvinneforskning ved de fire universitetene. Det bør også prioriteres høyt å få en nettverksbasert nasjonal dokumentasjons- og informasjonstjeneste for kvinneforskning i Norge."

Dette er en oppfølging av St.meld. nr. 36 (1992-93) Forskning for fellesskapet, der det i et avsnitt "Kvinneforskning" legges vekt på at kvinneforskning er et bredt, internasjonalt forskningsfelt, at norsk kvinneforskning har oppnådd betydelig status som tverrvitenskapelig område og har høstet anerkjennelse i nordisk og internasjonal sammenheng. Eksisterende kunnskap er i hovedsak bygd opp gjennom forskningsrådene, heter det . Det sies videre at NAVFs sekretariat for kvinneforskning og sentrene for kvinneforskning ved uni-

versitetene i Oslo, Bergen og Trondheim samt nettverket for kvinneforskning i Tromsø fungerer som nettverk av koordinering og stimulering og samarbeider med distriktshøgskoler, forskningsråd og institutter. Regjeringen legger i meldingen vekt på at arbeidet for å bringe kvinners vurderinger og perspektiver inn i forskningen må fortsette. Det er fortsatt behov for å styrke kvinneforskningen og bygge ut kompetanse innenfor områder der den står svakt. Det er også viktig å videreutvikle nettverk, ettersom kvinneforskere ofte fins spredt enkeltvis i fagmiljøer og institusjoner.

Til slutt i avsnittet om kvinneforskning i St.meld. nr. 36 (1992-93) understrekes at kvinneperspektiver i større grad bør integreres i forskningsinstitusjonenes ordinære virksomhet. I meldingen sies også at forskningsinstitusjonene må vurdere ulike typer favoriseringstiltak og holdningsskapende tiltak med sikte på å fremme likestilling.

I Innst. S nr. 192-1992-93 understreker Kirke- og undervisningskomiteens flertall dette ytterligere, sitat: "Flertallet vil vise til de positive resultater som NAVFs sekretariat for kvinneforskning og sentrene for kvinneforskning ved universitetene i Oslo, Bergen og Trondheim samt nettverket for kvinneforskning i Tromsø, har frambrakt. Flertallet ser det som viktig at disse miljøene styrkes.

Det gjenstår nå å se hvordan signalene om satsing på kvinneforskning følges opp både i NFR og ved universitetene.

FRIDE EEG-HENRIKSEN

FORTS. FRA FORRIGE SIDE

Gjesteforskere på senteret i 1995

Vi får en rekke gjesteforskere på senteret i 1995 som antakeligvis også vil komme til å figurere i vårt seminarprogram. Fra Australia kommer *Jeanette Rhedding-Jones*. Hun er lekturer i educational studies ved Deakin University, og har nettopp tatt doktorgraden på en flerårig kvalitativ studie av jenter i skolen. Fra Finland kommer *Suvi Ronkainen*. Hun er sosialpsykolog, og holder på med et doktorgradsarbeide om kjønn, generasjon og forandring. Hun har også vært initiativtaker til et

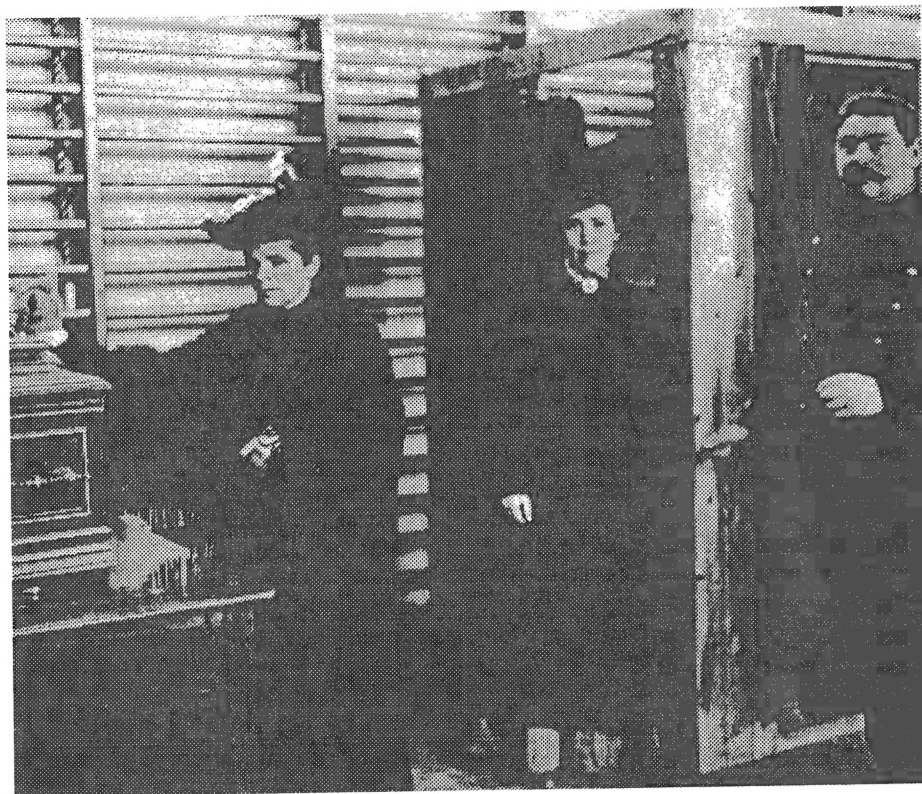
nettverk for forskning om seksualisert vold i Finland. *Suvi Ronkainen* skal oppholde seg på Senteret hele studieåret 1995. Fra India kommer *Vandana Shiva* igjen på besøk - forutsatt at søknad til Norges forskningsråd innvilges. Denne gangen skal hun primært jobbe med planleggingen av en konferanse om Gender, Ecology and Technology - et samarbeid mellom Senter for kvinneforskning, Alternativ Framtid, Senter for teknologi og menneskelige verdier og Senter for utvikling og miljø. Ennå usikkert (avhengig av bevilgning oppnås) er besøkene også til disse gjesteforskere: Fra Danmark *Birgit Petersson* (Københavns Universitet) som er lektor i medisinsk

kvinneforskning, fra Sverige *Lena Trojer* (Högskolan i Luleå) som er professor i teknologisk kvinneforskning og *Margot Bengtsson* (Lunds Universitet) som er docent i psykologi, og hvis felt er kjønn og identitetsutvikling i et generasjonsperspektiv. Ut over disse får Senteret forhåpentlig også glede av kvinnehistorikeren *Alice Kessler-Harris* når hun i mai gjester Institutt for samfunnsforskning. Vi håper da å kunne gjennomføre det seminar om kvinneforskning og kvinnebevegelse som måtte utgå i høstens program.

HARRIET BJERRUM NIELSEN

Informasjons- og dokumentasjons-tjeneste om og for norsk kvinneforskning

Sekretariatet for kvinneforskning i Norges forskningsråd har sammen med Senter for kvinneforskning finansiert en utredning om behovet for en nasjonal informasjons- og dokumentasjonstjeneste om og for kvinneforskning.

Utredningen, som er utført av Mie Berg Simonsen foreslår at det satses på en nettverksbasert tjeneste, en sentral enhet, fortrinnsvis i Oslo, kombinert med lokale stillinger i de øvrige universitetsbyer. Det vil kunne åpne seg muligheter for tilknytninger, også for Likestillingsrådet, evt. for et mulig framtidig kompetansesenter for likestilling. En nettverksbasert tjeneste vil også kunne åpne for videre utbygging, f.eks. i forhold til regionale høgskoler

Saken ble behandlet i Senterets styre i september, og Senteret arbeider nå videre med den sammen med Sekretariatet, og holder kontakt med øvrige kvinneforskingsmiljøer.

Det er i forbindelse med mulighetene for å få støtte til etablering av en slik tjeneste interessant at Kirke- og undervisningskomiteens flertall i sin innstilling til neste års statsbudsjett (Innst. S. 12 (1994-95) bemerket at : Det bør også prioriteres høyt å få en nettverksbasert nasjonal dokumenta-

sjons- og informasjonstjeneste for kvinneforskning i Norge.

Norge savner i dag en dokumentasjonstjeneste for forskning om kvinner som kan inngå som norsk partner i de nettverk av informasjons- og dokumentasjonstjenester av denne art som er oppbygd i Norden og innenfor EU, og som i økende grad også etableres internasjonalt, i takt med at det utbygges nye informasjonsinstitusjoner som skal betjene forskersamfunnet, forvaltningen, næringslivet og allmennheten, herunder også mediene, skoleverket og folkebibliotekene.

Både fra forskersamfunnet, fra media, fra offentlig forvaltning, fra skoleverket og fra allmennheten har det lenge vært stor etterspørsel etter oppdatert kunnskap om kvinner. Informasjonsarbeid beslaglegger derfor betydelige ressurser ved de norske sentrene for kvinneforskning og ved Forskningsrådets Sekretariat for kvinneforskning. Ingen av disse institusjonene kan imidlertid tilby tjenester av det omfang og den

kvalitet som dagens teknologiske utvikling gjør mulig. Det fins ingen institusjon og intet personale som har ansvar for å være å jour og holde kontakt med de internasjonale databasene som er oppbygd - og oppbygges - på området og for å veilede andre som vil benytte seg av disse. Det er ingen som har ansvar for kontinuerlig kontakt med de norske systemene for forskningsdokumentasjon og for den tilbakemeldingsfunksjonen som er et nødvendig kvalitetssikrende tiltak for dataene i disse basene. Det er ingen som systematisk overvåker kontakten mellom bibliotekstjenestene og forskersamfunnet og kan melde tilbake om forskersamfunnets behov når det gjelder forskning om kvinner. Det fins ikke noe sentralt sted å henvende seg for den som vil vite noe om arkivering av kvinneverk relevant materiale i norske arkiver.

Den eneste norske institusjon som har et formalisert ansvar på området, er Dokumentasjonstjenesten for litteratur om kvinner ved Universitetsbiblioteket i Bergen. Tjenesten ble opprettet i 1974 som en bibliotekstjeneste med nasjonale oppgaver, men ressursene har hele tiden vært for små til at målet kunne nås. Det er tale om en halv universitetsbibliotekarstilling, og den mangler driftsmidler til utadrettet informasjonsarbeid (nyhetsbrev, elektronisk oppslagstavle, kurs mm).

Internasjonalt har det i løpet av de siste ti-femten år skjedd en betydelig nyetablering av informasjons- og dokumentasjonstjenester for forskning om kvinner, samtidig som eldre og nyere institusjoner har gått sammen i nasjonale og internasjonale nettverk. Nettverkene er knyttet sammen via ulike former for nyhetsbrev, samt større internasjonale konferanser; den siste omtalt i Gro Statles art.side 7. Det er på tide at vi får en samarbeidspartner for slike nettverk også her i landet.

Utredningen kan bestilles fra Sekretariatet for kvinneforskning, Norges forskningsråd, Postboks 2700 St. Hanshaugen, 0131 OSLO.

FRIDE EEG-HENRIKSEN

Refleksjoner fra Konferanse om dokumentasjonssentre for kvinner

International Conference on Women, Information and the Future: Collecting and Sharing Resources World Wide, ved Harvard Universitet, U.S.A., arrangør Schlesinger Library ved Radcliffe College.

I midten av juni var ca. 300 kvinner fra alle verdenshjørner samlet til konferanse ved Radcliffe College i Cambridge, M.A.. Fra Norge deltok daglig leder av Senter for kvinneforskning, Fride Eeg-Henriksen, og undertegnede. Konferansens hovedformål var å samle og utveksle kunnskap mellom kvinner som arbeider med informasjon om kvinners liv og kvinners felter rundt om i verden. Nye kvinnebibliotek og nye samlinger av kvinnelitteratur i eksisterende bibliotek profilerer seg rundt om i verden. De fleste europeiske land har ett eller flere kvinnebibliotek, arkiver eller dokumentasjonssentre. I sin forskning har Lucinda Zoe (the Intern. Women's Tribune Center, New York) identifisert 110 dokumentasjonssentre for kvinner. Dette var den andre konferansen av dette slag, den første fant sted i Tyrkia i 1991.

Konferansens foredrag kan inndeles i seks hovedtemaer:

- 1 *Bruk og brukere av informasjon for kvinner*
- 2 *Informasjonspolitik*
- 3 *Institusjonsbygging*
- 4 *Strategier og tilnæringsmåter for utvikling av samlinger*
- 5 *Kommunikasjon: muntlig, visuelt, trykt og elektronisk*
- 6 *Tekniske temaer*

Konferansedeltakerne var bibliotekarer, arkivmedarbeidere, dokumentalister og informasjonsarbeidere. Temaene var som ovenfor vist, varierte og interessante. Det så ut til å være stor interesse for utarbeidelse av emneordslister for kvinnelitteratur, fordi dagens eksisterende klassifikasjonssystemer som f.eks Dewey, i liten grad er laget med dette for øyet. Foredragene om elektronisk kommunikasjon nasjonalt og internasjonalt var interessante og ga forståelse for med de mulighetene en har i dag hvor viktig det er for de enkelte lands kvinnesentre å komme med internasjonalt i utvekslingen av informasjon. EU-landene er nå i gang med å registrere forskjellige lands litteratur og informasjon av og om kvinner i en egen database. Det var i dagens situasjon visse problemer med registreringen p.g.a. en foreløpig manglende

felles praksis landene i mellom.

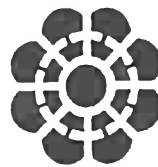
Enkelte sentre hadde store samlinger, egne emneordslister og var svært veletablerte. Her kan spesielt nevnes det nederlandske med en imponerende nasjonal tesaurus for "Women Studies" (emneordliste) som ble brukt nasjonalt i klassifikasjonsarbeid. Dette letter gjenfinning av relevant kvinnelitteratur enormt, en ønskedrøm for kvinneforskere. Mange land så ut til å ha sterke kulturelle tradisjoner i forhold til bibliotek, som nok gjør eksistens og etablering av slike sentre lettere enn her til lands. I mange tilfelle så det ut som en kvinnelig pioner eller ildsjel for "Women studies" var den som opprinnelig hadde stått for etableringen av et senter og at offentlig eller privat finansiering kom etter hvert, som tilfelle er f.eks i Danmark. I mange utviklingsland var kvinnesentre med godt utarbeidede emneordslister i utvikling. Det var tydelig at mange land politisk, så det som en viktig oppgave å bygge opp slike sentre på grasrotplan som et ledd i bevisstgjøringen av kvinner.

Som norsk representant var det mye nyttig informasjon å innhente om etablering og drift av informasjons og dokumentasjonssentre for kvinner. Det

er i dag ønskelig å få til et slikt senter i Norge, slik at informasjon og litteratur for kvinner og om kvinner kan samles og være lett tilgjengelig. Norge stiller på absolutt bunnnivå såvel i nordisk sammenheng som internasjonalt, med en halv bibliotekarstilling til registrering av kvinnelitteratur ved Universitetsbiblioteket i Bergen. Danmark har et stort selvstendig informasjons og dokumentasjonssenter, KVINFO, mens Sverige har et veletablert senter, som er en del av det eksisterende Universitetsbiblioteket i Gøteborg.

Det skjer mye spennende nå i det internasjonale samarbeidet innen kvinneforskning, informasjon og dokumentasjon. Det danske KVINFO påtok seg ansvaret for å få arrangert en europeisk konferanse så snart som mulig, da behovet for mer samordning og felles profil av informasjon og dokumentasjon er stort. Representanter for det nederlandske International Information Centre and Archives for the Womens Movement påtok seg å arrangere neste verdenskonferanse. Uten et eget kvinne informasjons og dokumentasjonssenter er det vanskelig for Norge å delta i dette samarbeidet. Krefter i kvinneforskningsmiljøet arbeider nå aktivt for å få etablert et slikt senter i Norge. Det er et tungt løft og mye som skal klaffe for å få til dette - ikke minst økonomisk. Jeg håper de lykkes!

GRO STATLE

Stiftelsen Kvinneuniversitetets Forskningsfond

Kvinneuniversitetet på Løten har 10-års jubileum neste år, og kvinneforskning er en viktig del av KU's satsingsområde. Fortsatt er det vanskelig å finne midler til kvinneverdte prosjekter og vi ønsker derfor å bygge opp et fond for å kunne støtte kvinneforskning med midler gjennom stipend. Økonomiske bidrag til Kvinneuniversitetets forskningsfond kan trekkes fra på selvangivelsen, og du får tilsendt kvittering fra Fondsstyret ved nyttår.

Boks 130, 2340 Løten
Postgiro 0813.3850385

Professor II i medisinsk kvinne- forskning

I oktober ble professor Kirsti Malterud tilsatt som professor II i medisinsk kvinneforskning ved Universitetet i Oslo. Hun er formelt tilknyttet Instituttgruppe for samfunnsmedisinske fag, men skal ha sitt arbeidssted ved Senter for kvinneforskning. Hun har sin hovedstilling som professor i allmennmedisin 50 % ved Universitetet i Bergen, kombinert med halv stilling som bydelslege i Bergen kommune.

Stillingen er bl.a. et ledd i videreføringen av Norges forskningsråd program for grunnleggende medisinsk kvinneforskning.

Ved Universitetet i Oslo finnes allerede en del kompetanse i medisinsk kvinneforskning, først og fremst ved Instituttgruppe for samfunnsmedisinske fag, og primært innen epidemiologi. Kirsti Malterud utfyller dette gjennom sin

kompetanse innen metodeutvikling og sin brede veiledningserfaring. Senteret har i dag to eksternt finansierte prosjekter om kvinner med diffuse muskelsmerter som er ledet av samfunnsvitere. Med Kirsti Malterud knyttet til Senteret, ligger det godt til rette for å kunne lage et bredere tverrfaglig samarbeidsprosjekt rundt temaet kvinnelige pasienter med "ubestemte" plager.

Vi vil nå kunne styrke den medisinske kvinneforskning ved Universitetet i Oslo gjennom å etablere en faglig basis for samarbeid med medisinske forskere ved øvrige faglige enheter. Samarbeidsmulighetene med medisinsk kvinneforskning i Norge forøvrig vil også bli styrket. Et slikt samarbeid er nødvendig på dette feltet fordi det ikke er noe enkeltstående forskningsmiljø som klart peker seg ut som å være det eneste å satse på for å styrke medisinsk kvinneforskning.

Senteret har allerede i et års tid samarbeidet med Kirsti Malterud om en del faglige arrangementer, og ser fram til fortsatt samarbeid.

Nordisk institutt for kvinne- og kjønns- forskning til Universitetet i Oslo?

Nordisk ministerråd har støttet den nordiske kvinneforskningen i perioden 1991-1994 gjennom å finansiere en nordisk koordinatorstilling for kvinneforskning. Koordinatoren, Solveig Bergman, har arbeidet i tilknytning til Institutt for kvinneforskning ved Åbo Akademi i Finland. Koordinatorprosjektet har bidratt mye til å styrke samarbeidet mellom både de nordiske landenes kvinneforskningsmiljøer, forskningen og likestillingsarbeidet i landene. Arbeidsfeltet for koordinatoren har også vært å skape og opprettholde kontakter til europeiske og internasjonale kvinneforskningssnettverk. Koordinatorprosjektet har bl.a. resultert i det nordiske engelskspråklige kvinneforskningstidsskriftet NORA- Nordic Journal of Women's Studies.

Nordisk Ministerråd har nylig avsluttet en utredning, ledet av Solveig Bergman, om forutsetningene for å opprette et nordisk institutt som utvidelse og styrking av koordinatorstillingen. Et slikt institutt vil kunne gi en institusjonell ramme for fortsatt koordinatorvirksomhet, for forskerutdannings- og forskerkurs, for samnordiske forskningsprogram - og prosjekt samt for nordisk og internasjonal student- og forskerutveksling. En slik institusjon er også tenkt å få ansvar for oppbygning og drift av en nordisk database over forskerkompetanse innen kvinneforskning samt for koordinering av nordiske informasjons- og dokumentasjonstjenester. Instituttet kunne også arrangere nordiske møter og seminarer der forskere og praktikere innen det offentlige likestillingsarbeidet kunne møtes.

Universiteter og høyskoler i Norden har blitt spurt om de er interessert i å være vert for et slikt institutt, og hvilken kandidat de evt. har til koordinatorstillingen. I alt tretten universiteter/høyskoler la inn tilbud. Referansegruppen for nåværende koordinatorprosjekt prioriterte Universitetet i Oslo med undertegnede som koordinatorkandidat. Dette forslaget var med i rapporten som Solveig Bergman presenterte for Ministerrådets Ambetsmannakomite for likestillingsspørsmål i november. Komiteen fulgte forslaget i rapporten, og saken avgjøres trolig endelig i mars 1995.

FRIDE EEG-HENRIKSEN

Daglig leder ved Senter for kvinneforskning Avdelingsleder Tre års vikariat

Tre års vikariat som daglig leder for Senter for kvinneforskning ved Universitetet i Oslo vil bli ledig rundt 1. april 1995 under forutsetning av at nåværende innehaver tiltrer annen stilling. Daglig leder har ansvar for senterets daglige drift i nært samarbeid med faglig leder, og er sekretær for senterets styre. Til arbeidet hører ansvar for budsjettarbeid, personalforvaltning, virksomhetsplanlegging og rapportering. Oppgaver innen faglig koordinering og initiering, gjennomføring av faglige arrangementer og informasjon ligger også til stillingen. Søkere bør ha universitetsutdanning av høyere grad. Det er ønskelig at den som tilsettes har administrativ erfaring fra universitets- eller annet forskningsmiljø kombinert med erfaring fra utrednings og/eller organisasjonsarbeid. Søkere bør ha godt kjennskap til kvinneforskning og gode evner til samarbeid. Det vil bli lagt vekt på selvstendighet og evne til å ta initiativer samt EDB-kunnskap. Stillingen lyses ledig i dagspresse og lysningsblad årsskiftet 1994/95.

Nærmere opplysninger ved Frida Eeg-Henriksen 22 85 89 40.

Permisjonsrettigheter for stipendiater

I den siste tiden har det vært en del diskusjon og medieoppslag omkring stipendiaters rett til permisjon i forbindelse med svangerskap og fødsel. Det er særlig tre momenter som har vært framme i debatten. La oss ta det i rekkefølge:

1. Hvorfor har ikke alle stipendiater i dette landet automatisk rett til forlengelse av perioden etter en fødselspermisjon?

I departementets retningslinjer fra 1986, som regulerer tilsetninger i stipendiatstillinger ved universiteter og høyskoler, heter det at tilsetningstiden for stipendiater som hovedregel ikke kan avbrytes. Som andre arbeidstakere i staten har stipendiater selvsagt krav på permisjon i forbindelse med sykdom, svangerskap og fødsel, avtjening av verneplikt osv. Dette er da også nevnt i retningslinjene. Underlig er det da at det er opp til det som kalles "utfyllede bestemmelser" ved hver enkelt institusjon å formulere om en stipendiat i fødselspermisjon skal ha automatisk rett til forlengelse tilsvarende permisjonstiden, eller at slik forlengelse kan gis etter nærmere angitte forutsetninger. Det kan umulig være noen rimelig grunn til at bestemmelsene vedrørende dette burde variere mellom institusjoner. Retten burde være lik for alle, uavhengig av institusjonstilknytning.

Praksis ved UiO er at slik forlengelse gis automatisk, men i bestemmelsene står at forlengelse "kan gis". Selv om praktiseringen synes grei nok, åpner altså formuleringen i prinsippet for variasjoner i tolkning. Rettighetene til stipendiatgruppen er dermed dårligere sikret enn den ville ha vært om det ikke var åpning for et slikt tolkningsrom i regelverket. Det kjennes merkelig at man i 1994 må argumentere for at stipendiater bør ha rett til automatisk forlengelse etter fødselspermisjon! Retningslinjene fra 1986 er nå oppe til revisjon, la oss håpe at de blir mer oppdaterte.

2. Dersom man benytter seg av muligheten til en utvidet

permisjon med 80 % lønn, må man da samtidig akseptere at stipendet kuttes?

En konkret sak har utløst denne debatten. En tidligere NFR-stipendiat, fra 1.9. overført til UiO, klaget gjentatte ganger til Forskningsrådet over det hun mente var feil regeltolkning fra deres side. Saken gjalt kompensasjon for den tiden hun hadde vært i fødselspermisjon. I permisjonstiden har arbeidsgiveren (her Forskningsrådet eller universitetet) ingen utgifter til stipendiaten, Trygdekasen betaler permisjonstiden i sin helhet. Når stipendiaten har vært borte fra prosjektet i et større antall uker med 80% av den normale inntekten, må hun da finne seg i å bare ta ut 80% lønn for å få samme antall uker når hun kommer tilbake etter permisjonen? Ja, mente Forskningsrådet. Nei, mente stipendiaten, og framholdt at dette i realiteten innebar en nedkorting av hennes treårige stipend. Hva skal stipendiatene med utvidete permisjonsrettigheter, dersom de i den andre enden blir straffet med nedkorting av stipendet og dermed indirekte oppfordres til å måtte bruke av permisjonstiden til å jobbe med avhandlingen?

Gjentatte henvendelser til Forskningsrådet førte ikke fram, men etter innlegg i Uniforum (universitetsavisa ved UiO) og oppslag i Klassekampen, mottok stipendiaten et brev fra Forskningsrådet der de likevel ga henne medhold, og beklaget feilen.

3. Hvorfor har Forskningsrådet stoppet ordningen i NAVF, der kvinnelige stipendiater fikk inntil seks måneders ekstra finansiering dersom de fikk barn i stipendperioden?

Ut fra målsettingen om å rekruttere flere kvinner til forskning og gjøre det mulig for flere å kvalifisere seg gjennom å avlegge doktorgrad ved stipend-

slutt, opprettet NAVF i sin tid en kvinnevernlig ordning for stipendiater som fikk barn i stipendperioden. Kvinnelige stipendiater med eget prosjekt som fødte under stipendperioden, fikk inntil seks måneders ekstra finansiering. Ordningen kom istand fordi man visste at kvinner - i motsetning til menn - blir forsinket i faglig progresjon når de får omsorg for små barn. Ved sammenslåingen i det nye Forskningsrådet, ble ordningen opphevet uten nærmere diskusjon. Hadde den fungert etter hensikten? Det vet man heller ikke, for ordningen ble ikke evaluert.

Det har blitt hevdet at en slik ordning ikke lenger er aktuell siden dagens fødselspermisjon er blitt sterkt utvidet de siste årene. Men dagens utvidete fødselspermisjon er ikke ment å bli brukt til studier og arbeid med avhandling, den er utvidet for morens og for barnets skyld. Når permisjonstiden er over, har mor fortsatt omsorg for barnet. Nyere forskning fra Utredningsinstituttet viser at selv om andre forhold også virker inn, er det dette som først og fremst forsinker de kvinnelige stipendiatene. Derfor kan det være det gode grunner for å gjenoppta en ordning som prøver å kompensere for faktiske forskjeller i menns og kvinners livsløp og karrieremønster. På den måten kunne forholdene legges bedre til rette for det alle ønsker, nemlig at flere kvinner i rekrutteringsfasen gjennomfører stipendperioden med doktorgrad som resultat.

LISE CHRISTENSEN

Ny handlingsplan for likestilling ved UiO

På møtet 18. oktober i år vedtok Kollegiet en ny handlingsplan for likestilling ved UiO. Planen skal gjelde for tidsrommet 1995-99, altså for samme periode som universitetets kommende strategiske plan.

I den nye handlingsplanen angis mål og tiltak innen universitetets sentrale virkefelt. Flere kvinner i forskning og undervisning er en prioritert oppgave for likestillingsarbeidet i perioden. Universitetet ønsker at en større andel av de faste, vitenskapelige stillingene skal bekles av kvinner. Vi ønsker å få kvinner i faste, vitenskapelige stillinger innen alle fag, og særlig øke kvinneandelen i enkeltfag og fagområder med få kvinnelige ansatte, og hvor kvinner utgjør en stor eller økende andel av

studentmassen.

Nytt er at denne planen ikke inneholder pålegg om å gjennomføre bestemte tiltak. Pålegget er å gjøre noe, og at det som gjøres, blir innlemmet i enhetenes ordinære plandokumenter og rapporter. Fakulteter, institutter og andre enheter har til oppgave å velge tiltak som passer ut fra hvor skoen trykker lokalt. Ansvar for å gjennomføre likestillingstiltak ligger dermed ikke hos lokale likestillingsutvalg eller andre pådrivere, men hos enhetene selv.

Sammenliknet med tidligere er den nye planen kortere og forhåpentligvis mer bruksvennlig. Det er lagt vekt på at tiltakene som foreslås skal være konkrete og anvendbare. Håpet er at planen kan være til inspirasjon og kunne brukes aktivt av de som ønsker å påvirke prosessen der de jobber eller studerer.

I første halvdel av desember sendes handlingplanen rundt til alle enheter ved universitetet, til likestillingsutvalgene og ellers til andre interesserte. Der du ønsker å få tilsendt et eksemplar av planen kan du henvende deg til: Likestillingsrådgiver Lise Christensen Postboks 1040, Blindern, 0315 Oslo. Tlf. 22 85 89 39 eller fax. 22 85 89 50.

LISE CHRISTENSEN

Uønsket seksuell oppmerksomhet

I det siste har det blitt rettet søkelys på fenomenet uønsket seksuell oppmerksomhet ved universitetet, særlig i forholdet mellom student og veileder/lærer.

Temaet har vært gjenstand for en nylig publisert undersøkelse ved Det historisk filosofiske fakultet. Den avdekket det samme mønsteret som en har funnet ved andre universiteter, bl.a. i Sverige, også mht. til omfang. Av kvinnelige stipendiater og hovedfagsstudenter ved HF-fakultetet, oppga 11% at de hadde opplevd å bli seksuelt trakassert. I alle tilfellene (minus ett) var utøveren en mannlig veileder eller lærer. Denne undersøkelsen resulterte i flere oppslag i universitetsavisene Universitas og Uniform.

I disse dager spilles teaterstykket *Oleanna* av amerikaneren David Mamet, ved Torshovteatret. Stykket omhandler samme problematikk, men presenterer langt fra noen kvinnevinkling på saken. Tvert om er intensjonen å provosere og sette spørsmålsteget ved hvem som i virkeligheten er skurken og hvem som tyr til hvilke seksuelle maktmidler i spillet mellom den kvinnelige studenten og den mannlige læreren. Det er lett, også for en feminist, å kjenne seg på

parti med den sympatiske læreren mot den ekle studenten.

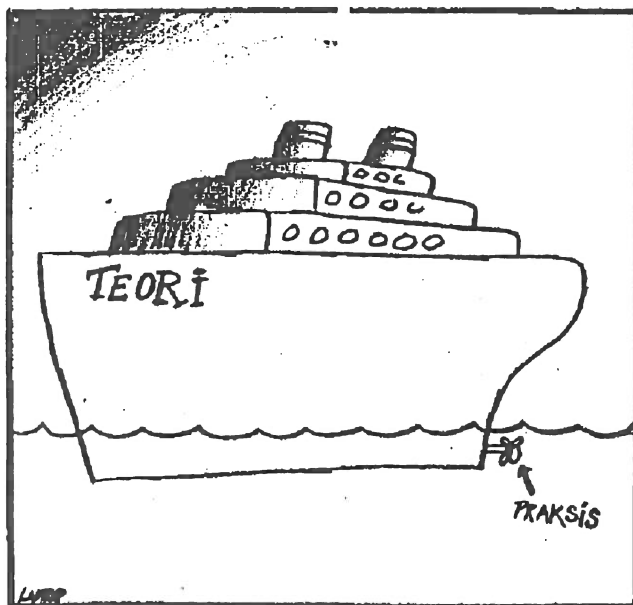
Temaet er altså satt på dagsordenen. Og da blir spørsmålet: Ønsker vi at universitetet skal gjøre noe med dette, og i tilfelle hva? I første omgang tror jeg det vil være riktig simpelthen å reise en

debatt om problemstillingen. Til nå har dette stort sett vært et ikke-tema innenfor en universitetssammenheng. Det er åpenbart at mange yrkesutøvere ved universitetet (lærere og veiledere) har et lite bevisst forhold til sin profesjonelle rolle vis à vis studenten. Det er også påfallende at det er så lite snakk om og problematisering av hvilke yrkesetiske prinsipper som bør ligge til grunn for et veiledningsforhold. Er det f.eks. akseptabelt å blande jobb og privatliv ved å etablere eller forsøke å etablere et seksuelt forhold til en student som man har til veiledning?

Psykologene gjennomførte for noen år siden en omfattende diskusjon om hva som var god yrkesetikk for en psykolog som hadde en klient i terapi. Mange syn ble luftet. Diskusjonen resulterte i et økt bevissthetsnivå og etablering av noen felles retningslinjer for hva som var akseptabelt og ikke akseptabelt. Etter min oppfatning er det mange paralleller mellom terapeut/klientrelasjonen og veileder/studentrelasjonen. Jeg tror vi kan trekke vekslers på de erfaringene som psykologene har gjort, og mener det vil være en viktig oppgave å reise en fag-etisk diskusjon omkring dette temaet. Ved Universitetet i Bergen har debatten allerede startet. La oss få den hit til Oslo.

LISE CHRISTENSEN

Særartsfeminisme sett med mannlige øyne

I vår og høst har det på Senteret gått en seminarrekke om og med mannlige forskere. Hensikten har vært å få en rekke mannlige forskere til å formulere seg om kjønnsperspektivets relevans for forskningsarbeidet. Vi har spurt dem: Hva betyr kjønn i din forskning? I prinsippet? I praksis?

Seminarrekken ble til både ut fra et ønske om en bedre dialog med en del mannlige forskere som vi syntes burde ha rimelig gode forutsetninger for å forstå kjønnets relevans i vitenskapen, og ut fra en irritasjon over at mange av dem ikke synes de behøver følge med i eller forholde seg til kvinneforskningen i det hele tatt. Som regel er det jo slik at det er kvinneforskne som - gang på gang - må legge fram hvorfor kjønn er viktig - mens våre mannlige kolleger i høyden stiller kritiske spørsmål til våre framlegg. I seminarrekken ville vi snu denne maktkonstellasjonen og la mennene være dem som la sitt syn fram, slik at vi kunne innta den privilegerte kommentarposisjonen.

Det skal sies til mennenes ros at det ikke var vanskelig å få dem til å ta utfordringen. De fleste syntes det var moro å bli spurt og noen følte seg endog beæret. Noen ga uttrykk for at det var litt skremmende å skulle inn i "løvens hule" eller "til skafottet" - men den mannlige sosialiseringen gjør jo at menn tåler slike påkjenninger.

Resultatet av serien har så langt vært syv meget spennende, til dels provoserende og ganske forskjellige innlegg. For tre av mennene var spørsmålet om

hva kjønn betød i deres forskning ikke så vanskelig å besvare ettersom de forsket på mannlighet i ulike sammenhenger: Idéhistorikeren Ronny Ambjörnson snakket om sitt arbeid om mannsmytiske figurer gjennom historien, f.eks. Faust, Frankenstein, Dracula, Tarzan og James Bond. Etnologen Jonas Frykman tok for seg mannlighet som moralsk prosjekt i 1900-tallets kultur. En periode hvor konstruksjoner av den mannlige kroppen blir et ikon for kontroll som fungerer som botemiddel mot det borgerlige samfunnets forfall. Sosialantropologen Eduardo Archetti snakket om betydningen av fotball, tango og krig i konstruksjonen av latinamerikanske mannligheter og om hvordan ritene knyttet til dette er en sentral nøkkel for å forstå utviklingen av nasjonal identitet i Argentina gjennom de siste 100 år.

Mens Ambjörnsson, Frykman og Archetti plasserte seg selv inn i en kjønnsforskningstradisjon, ble kvinneforskne sett utenfra som "de andre" av de siste fire: Idéhistorikeren Trond Berg Eriksen, sosiologen Fredrik Engelstad, historikeren Knut Kjeldstadli og idéhistorikeren Rune Slagstad (som i skrivende stund ikke har holdt sitt innlegg ennå, men som har publisert (i Nytt

norsk tidsskrift 1994) den artikkel han vil ta utgangspunkt i: "Feminisme som normativ teori").

De fire innleggene var nokså forskjellige - og med ulik grad av nærhet/distanse til kvinneforskningen. Likevel var det noe som gikk igjen: En klar avstandstaken overfor enhver tendens hos kvinneforskere til å argumentere med utgangspunkt i biologisk kjønn - og en slik tendens koblet alle, om enn med ulike styrke, til spesielt 80-tallets feminisme. Fredrik Engelstad formulerte det slik at han hadde opplevd å ha et godt forhold til kvinneforskningen på 70-tallet, mens klimaet på 80-tallet ble tynge å puste i. Da opplevde han seg stigmatisert og forhåndsekskludert alene i kraft av sitt biologiske kjønn. Hvis feministisk vitenskap var knyttet til kjønn, hva skulle han da stille opp som "manglet organet for den rette erkjennelse"? Trond Berg-Eriksen hevet seg til retoriske høyder når han omtalte denne fases "biologiske krav til innsikt" og erklærte at han totalt mistet interessen for kvinneforskningen da kroppen ble gjort til kultgjenstand og dermed etter hans oppfatelse løftet ut av det politiske feltet. Sammenblandingen av sex og gender er antiformuft, resultatet er gnosis - en innsikt som hverken kan eller vil gjøre rede for seg, tordnet Berg-Eriksen. I mer forsiktige vendinger var Rune Slagstad og Knut Kjeldstadli inne på det samme. Rune Slagstad advarte mot å dra 80-årenes "different-voice" analyser i kjønnsnaturalistisk retning og mot å tro at det finnes særlig feminine normer for vitenskap. Knut Kjeldstadli trakk fram tendenser til re-biologisering i 80-års kvinnekamp f.eks i forbindelse med barneloven, og argumenterte for viktigheten av å historisere ikke bare kjønnsrollene, men også biologien bak dem - og forøvrig kombinere begge deler med et klasseperspektiv.

For en kvinneforsker var denne mannlige jakt på biologien umiddelbart forbløffende! Har det ikke nettopp vært kvinneforskningens hovedårende å vise at kjønn er en historisk og kulturell konstruksjon? Distinksjonen mellom sex/gender ble formulert (av Gayle Rubin i 1975) for å markere at sosialt "gender" ikke kunne reduseres til biologisk "sex". Hvordan kunne mannlige forskere ha fått det for seg at vi ønsket å

FORTS. NESTE SIDE

FORTS. FRA FORRIGE SIDE

forskere ha fått det for seg at vi ønsket å argumentere med livmoren?!

At det kan finnes eksempler på kjønnsnaturalisme også blant kvinneforskere skal ikke benektes, men man kan dårlig si at det har vært en framher-skende tendens i norsk kvinneforskning. Særartfeminismen i 80-åra kom som en reaksjon mot en likestillingsfeminisme som implisitt overtok den kulturelle mannlighet som norm. Kritikken gjaldt "likestilling på menns premisser". Poenget var ikke sette opp et kvinnelig alternativ eller å binde menns verdier til deres biologi, men å åpne opp for en analyse av hvordan kjønne betydninger inngår som premiss selv når vi diskuterer hvordan kjønnsystemet kan forandres. Dilemmaet er jo at både likestillings- og særartsfeminismen impliserer essensialistiske forestillinger fordi de legger vekt på noe autentisk som blir undertrykt og hvor kvinner skal "komme ut" enten som avkjønnet eller som kjønnet individ. Den amerikanske feministen Linda Alcoff formulerer det slik:

"A subjectivity that is fundamentally shaped by gender appears to lead irrevocably to essentialism, the posing of a male/female opposition as universal and ahistorical. A subjectivity that is not fundamentally shaped by gender appears to lead to the conception of a generic human subject, as if we could peel away our "cultural" layers and get to the real root of human nature, which turns out to be genderless. Are these really our only choices?" (Alcoff, 1988:424)

Til våre partikulariteter hører også kroppen. Selv om gender ikke kan avledes av sex, så spør det om menns og kvinners ulike kroppslighet noen sinne kan unngå å være gjenstand for kulturell fortolkningsvirksomhet. Er det lettere for menn å abstrahere fra denne kroppen? Og skyldes det i så fall sex eller gender? I hvertfall slo det meg at neppe mange kvinner ville være kommet på å hevde, som Trond Berg Eriksen gjorde det i sitt innlegg, at "kjønnsorganene har samme forklaringsverdi som bukspyttkjertelen"!

Kanskje er det noe annet i 80-tallets feminisme som provoserer de mannlige forskere og som blandes sammen med kjønnsnaturalisme. Nemlig tendensen til å idealisere (den kulturelle) kvinnelighet og svartmale (den kulturelle) mannlighet. Jonas Frykman var inne på akkurat dette da han forklarte hvorfor det ble nødvendig med den svenske mannsutredningen i 1987: Inntil da, sa han, var mannen bare blitt beskrevet gjennom et "ganske kjærlighetsløst kvinneblikk". Også Knut Kjeldstadli og Rune Slagstad ga uttrykk for at den kvinnelige selvidealisering kunne gi dem pustevansker, også selv om de så

kvinneforskningens påpekning av "en annen stemme" i kulturen som et vesentlig bidrag. Men det som fra mennenes synspunkt har blitt oppfattet som en manns-ekskluderende kvinnelig selvidealisering, har fra kvinnes perspektiv fortonet seg som et arbeid for selvbevissthet og styrke innadtil og ikke minst legitimitet utadtil for denne "andre stemmen". Som utatrettet strategi har dette tydeligvis ikke vært særlig vellykket, i hvertfall ikke overformannlige forskere. Utviklingen av en kvinnelig selvbevissthet har nok hatt bedre effekt, men som forskningsstrategi er den ikke uproblematisk: Det demokratiske rommer både den sosiale situering av selvet og evnen til kritisk distanse" sa Rune Slagstad og henviste til den amerikanske filosofen Seyla Benhabib forsøk på å bygge bro mellom rettighetsliberalisme og kommunalistiske teorier om "det gode liv".

Å koble særartstrategien til biologisering er neppe rimelig, men at den har ført til en enhets-feminisme og kanskje til en overfokusering av kjønn på bekostning av andre relevante sosiale dimensjoner (klasse, rase osv.) er feministen jo selv i dag langt på vei enige om. Begrepsparet sex/gender er akkurat nå i skuddet i feministisk teoridebatt. Distinksjonen kritiseres fordi den impliserer at det finnes et naturlig kjønn som ikke er sosialt. Tendensen går altså ikke i retning av å reduseres gender til sex, men snarere å historisere også "biomakten". Såvel atskillelsen som sammenblandingen av kultur og biologi skjer innen for kulturens ramme.

Denne utvikling i feminismen fra slutten av 80-tallet var de færreste av de inviterte mannlige forskere kjent med! På den måte framsto det en tankevekkende komplementaritet mellom på den ene siden de mannlige forskeres anklager om kvinnelig separatisme og lukket-het, og på den andre siden kvinneforskerne påstand om at mannlige forskere ikke anser det som viktig å følge med i feministisk teoridebatt! Samtidig som begge partner egentlig forfekter det samme synspunkt overfor den andre, nemlig at det det gjelder er å forstå hvordan kvinnelige og mannlige posisjoner i kulturen konstrueres og hvordan slike posisjoner setter seg igjen- nom både samfunnsstrukturelt og identitetsmessig som et binært og hierarkisert kjønnsystem. Kanskje dialogen kunne begynne her?

Vi jobber nå med å få samlet noen av bidragene fra mannsseminarene i et arbeidsnotat - og kanskje det kunne være en idé med et oppfølgingsseminar når dette foreligger?

HARRIET BJERRUM NIELSEN

Meir kjønnsbalansert pensum

Sakset fra brev til Universitetsdirektøren fra Studentgruppa ved Senter for kvinneforskning v/Anne Kalvig.

"Studentgruppa ved Senter for kvinneforskning vil med dette uttrykke vonbrot og undring over kor dårleg "kvinneperspektiver" er integrert i innstillinga til ny examen philosophicum-ordning. Me legg ved våre forslag til eit meir kjønnsbalansert pensum, og ber komiteen vurdere dette nøye."

"Me meiner dette gjeld noko meir enn å "få fram kvinneperspektivet". Det dreier seg om å ta heile studentmassen alvorleg, også fleirtalet (jentene), og styrke begge kjønn sitt medvit omkring filosofi, etikk, moral, rasjonalitet osv. Slik ex.phil.studiet framstår i innstillinga, vil jentene nok eingong få inntrykk av at kvinnene har vore passive eller fråverande i åndshistoria, og at dei mannlige filosofane sine fråsegn må bli godtatt som like gyldige for begge kjønn. Dei vil ikkje få kjennskap til inkonsistensen i mange av dei store mannlige filosofane sine kjønns-filosofiske bidrag, som syner kor problematisk og utfordrande kategorien kjønn har vore for menneska til alle tider. Den moderne feministiske filosofien vil dei heller ikkje bli kjende med, og inntrykket av at det bare er menn som er aktørar i og bidragsytarar til denne delen av kulturen, vil forsterkast.

Denne framandgjeringa i forhold til eins eige kjønn og mangelen på utvikling av kritiske, styrkande fagperspektiv for jenter har pågått lenge nok! Det er også sær viktig at gutane får høve til å sjå sitt kjønn relativisert og plassert i ein kritisk kontekst som vonleg kan skapa den nødvendige interesse for kjønnsproblematikk også hos dei. Partane i avgjerdsprosessen omkring innstillinga til fyrstesemesterstudiet har eit stort ansvar her. La ikke eit høve som ex.phil.revisjonen skuslast bort i denne samanhengen! Med utgangspunkt i lovverket (§ 7 i Likestillingslova som seier at læremiddel brukt i skolar og andre undervisningsinstitusjonar skal bygga på likestillingsprinsippet) vel me i Studentgruppa å vera optimistiske, og ønsker dei involverte i revisjonsarbeidet lykke til vidare!"

Bortenfor det kvalitative sløret

Utviklingsseminaret om kvalitativ metode ved Senter for kvinneforskning har så langt vært en overveldende suksess, med en deltakelse så veggene i seminarrommet nærmest buler, med så ivrig diskusjon i pauser at folk slett ikke får tid til et evt. toilett-besøk, og med flere folk på venteliste (!). Ja, det er tydelig stor interesse - og stort behov - for erfaringsutvekslinger og problematiseringer når det gjelder bruk av kvalitative metoder.

Dette er ikke noe vanlig kurs i kvalitativ metode hvor man lærer seg å bruke denne metoden", skriver Hanne Haavind og Harriet Bjerrum Nielsen i invitasjonen til seminaret, men "tanken er snarere å reflektere over hva man vanligvis lærer på slike kurser og se om vi i fellesskap kan utvikle bedre begrunnelser og beskrivelser av hva vi faktisk gjør". Blant deltakerne er det både forskere, stipendiater og hovedfagsstudenter. Seminaret går over seks hele dager (høst-94 og vår-95), og de enkelte dagene er viet ulike trinn i forskningsprosessen: 1) Fra kunnskapssituasjon til problemstilling, 2) Fra problemstilling til datainnsamling, 3) Fra interaksjon til data, 4) Fra data til resultat, 5) Fra resultater til presentasjon, og 6) Fra presentasjon til kunnskapssituasjon. Programmet omfatter innledning med teoretiske betraktninger over problemstillinger i forbindelse med den aktuelle fasen i forskningsprosessen, og to av deltakerne legger frem sine prosjekter slik at de andre kan kommentere og foreslå ulike strategier og muligheter for de prosjekter som tjener som "case". Deltakerne har diskutert ivrig rundt innleggene og utvekslet erfaringer med tidligere eller pågående prosjekter. Kanskje skyldes dette særlig "hjemmeleksen" til hver gang, nemlig at hver og én selv tenker over på forhånd hvordan man vil beskrive og begrunne de valg som ble gjort i denne fasen. Men det betyr også endel at det her kanskje dreier seg om et forum med konsensus som utgangspunkt, noe som også muliggjør kritiske inn- og utspill; her behøver en ikke å forsvare valget av en kvalitativ tilnærming, men snarere (sam)arbeide når det gjelder hvordan vi kan bedrive bedre kvalitativ forskning.

Mange føler nok at det er noe "sløret" over kvalitativ metode, i motsetning til de regelstyrte fremgangsmåtene det dreier seg om ved bruk av kvantitativ metode. Og en kan få inntrykk av et motsetningsforhold mellom kvalitativ og kvantitativ metode, i form av at forskere synes å ha en enten/eller-legning: enten er en kvantitativ eller en er kvalitativ i sin orientering. Selvom enhver metodisk tilnærming har både gode og

mindre gode sider, blir det ekstra viktig å redegjøre godt for bakgrunn og konsekvenser av de valg som gjøres dersom en ønsker å være metodisk eksperimentell. Hensikten med Senterets seminar i kvalitativ metode er vel å komme bortenfor det kvalitative sløret. Stikkordet blir metodisk kreativitet, noe f.eks. et innlegg fra Sissel Frøberg om utvalgstrekking på bakgrunn av kropp og kroppslig fremtoning var et eksempel på.

Valg av kvalitativ metode begrunnes gjerne "ovenfra", med at "nåværende kunnskapssituasjon på feltet..." eller "prosjektets problemstilling..." "...tilsier at en kvalitativ tilnærming er best egnet til å fange opp de fenomener og prosesser som her forsøkes undersøkt". Metodisk diskusjonen i kvalitative studier synes påfallende ofte å være skåret over en slags kvantitativ storebrorslest. Vi får høre om hvordan forskeren har trukket f.eks. et strategisk utvalg (litt representativt utvalg, tross alt?), hvor mange personer som er intervjuet (hvorfor synes 10 å være et magisk tall?), lengden på intervjuene, om det er blitt brukt båndspiller eller om forskeren har tatt notater osv., mens beskrivelser og problematiseringer av relasjonen mellom forsker og intervjuperson og av analysearbeidet ofte er ganske vage. Det er ikke lenger helt stuerent å snakke om intervjuobjekter, det er nå blitt etisk korrekt å behandle intervjupersonen som subjekt. Likevel blir intervju-"subjektene" ofte behandlet på en objektiviserende måte, og forskerens egen subjektivitet nedtones eller "unnskyldes". I det hele tatt virker det som om kvalitativt orienterte forskere inntar en nokså defensiv holdning, istedet for å argumentere for sin epistemologiske kompetanse slik Kirsti Malterud hevdet i sitt innlegg kalt "Turorientering på siden av den metodologiske landevei".

Noe av det som gjør metode så morsomt er nettopp at metodiske spørsmål ikke kan løsrives hverken fra teori eller empiri. Om ikke alt flyter slik vår venn Heraklit hevdet, så flyter de tre - teori, metode og empiri - over i hverandre. Slik er det også på dette seminaret, der vi løpet av en dag har tumlet omkring i alle disse tre hjørner av den forsk-

ningsmessige hverdag. Selve seminaropplegget inviterer også til dette, ved at deltakerne bidrar med egne erfaringer, og dermed både kommer med empiriske eksempler og teoretiske refleksjoner i forbindelse med det trinnet i forskningsprosessen som er dagens tema. Seminar deltakerne har en interesse for kvalitativ metode felles, og mange møtes i tillegg i interessen for kjønn. Det behøver dog ikke bety at man er enige om hva kjønn er og betyr, eller om hva slags fremgangsmåter og analyser som best synliggjør kjønn eller kjønnethet. Debatt ble det ihvertfall rundt Hanne Haavinds innlegg "Kjønn betyr splittelse og makt", der hun stilte spørsmålet om en kan ha slike aprioriske oppfatninger av hva kjønn betyr.

Som avslutning på denne omtalen av Senterets utviklingsseminar i kvalitativ metode, vil jeg fortelle om en liten "wow"-opplevelse jeg hadde på trikken nylig. Avislesning og samtaler rundt om syntes stort sett å være preget av det svenske EU-valget dagen før. To kvinner som satt ved siden av hverandre vekket imidlertid min interesse. Det virket som om de var i hver sin verden - og jeg lot svenskesug være svenskesug, og betraktet dem som om de var et bilde på en utstilling. Den ene var etnisk norsk, men muslimsk kledd i sort, bare et usminnet nordisk ansikt stakk frem der hun satt bøyet over en bok - den andre var mørk, antakelig utenlandsk: europeisk/moderne kledd i bukser, var sminket og hadde utslått hår. Den norske kvinnen leser boken *Beyond the Veil*. Jeg er ikke sikker på om min rolle i dette bør kalles for deltakende observasjon eller utilslørt uhøflighet - jeg greide nemlig ikke motstå fristelsen til å bøye meg ned for å kunne se hva boken handlet om. For begge kvinnene dreide det seg om valg av alternative kvinneligheter, tenkte jeg, og ble med ett veldig klar over min egen kjønne tolkningsramme. Andre ville kanskje merket seg ved noe helt annet, som klasse eller kultur?

MARIANNE C. BRANTSÆTER

En tilpasset kvindeforskers bekendelser - eller måske nytænkning?

Lige inden jeg drog til Oslo på et seks ugers ophold, hørte jeg i morgenradioen et tidligere folketingsmedlem for det danske fremskridtsparti, Mogens Glistrup, udbrede sit budskab: "Ud med muslimerne". Ikke bare skal der færre ind i landet, de der er her skal ud! Vel ved jeg, at der findes rascisme i Danmark, men at få den serveret så aggressivt med morgenkrydderne, fik mig til at tænke, at i denne konkrete situation var rascismen stærkere end sexismen og at ligestilling måske ikke kun handlede om større lighed mellem kvinder og mænd - en for mig kættersk tanke.

I 1970'ernes stridigheder om, hvad der var vigtigst, kvindekampen eller klassekampen, var jeg ikke i tvivl om, at det første ikke skulle underordnes det sidste. Var jeg nu selv ved at gøre kvindekampen mindre vigtig? Men problemstillingen er fejlagtig stillet. Både en kamp mod sexismen og rascismen må kunne være til stede samtidig, være perspektiver på ulighed og lighed, som indimellem peger i samme og indimellem i forskellige retninger. Faktisk er jeg begyndt at tænke, at det måske tjener kvindekampen bedst, at medtænke både køn, klasse og race.

Som det er nu, er tingene splittet op. Ligestillingsrådet, hvor jeg selv sidder som repræsentant for kvindeforskningen tager sig kun af feltet ligestilling mellem mænd og kvinder. Vi omtales alligevel som ligestillingsrådet, hvilket først blev påfaldende for mig, da Danmark i foråret 1994 fik et etnisk ligestillingsråd, der beskedent markerer sit område og som både har færre ressourcer og et meget begrænset kommissorium. Jeg tror, at denne opdeling og adskillelse bliver uholdbar i fremtiden. Hvis man tænker sig en amerikansk inspireret strategi, hvor økonomisk støtte til virksomheder og offentlige institutioner er betinget af en form for positiv særbehandling, så ville jeg synes, at det var en begrænset strategi kun at kræve flere praktikpladser til kvinder men ikke til indvandrere f.eks. Måske kan en fælles strategi give os flere midler i hænde til at modvirke uligheden. I det hele taget er det mit indtryk, at kvinders manglende ligestilling ikke kun skyldes kønsmæssige men også sociale forhold.

Der tales i Ligestillingsrådet meget om de svage kvinder. Dele af rådet herunder Dansk Kvindesamfund og Danske kvinders Nationalråd stemte i foråret imod at ligestille gifte og ugifte

samboende forældre med hensyn til automatisk forældremyndighed ved fødslen. Denne form for ligestilling mellem gifte og ugifte ville gå ud over de svage kvinder, hævdede de to organisationer. Folk kunne jo bare gifte sig og i diverse indlæg i dagspressen fra medlemmer af Dansk Kvindesamfund (som jeg selv er medlem af), blev scenariet, at mænd nærmest skulle bevise deres reelle hensigter ved at fri, selv til kvinder, som ikke ville gifte. Også her blev mine forestillinger om ligestilling, som også omfatter gifte og ugifte, sat på en prøve.

Det generer mig da selvfølgelig også, at rekrutteringen til universitetet er så social skæv. Men så længe der er 15% kvinder blandt de videnskabelige medarbejdere på de højere uddannelser i Danmark, så ser jeg ikke noget problematisk i at slå på rekruttering af kvinder. Men i princippet kunne inddragelse af både klasse, køn og race være med til at fremme, hvad der er mit mål nemlig en demokratisering af videnskaben. Jeg ser det som en vigtig opgave, at kvinder får deres del af uddannelse og forskning, men jeg ønsker det samme for andre grupper. Som kvindehistoriker kan jeg se, at det ikke kun er kvinder, men også andre grupper, som er blevet usynlige som historiske subjekter ved at blive betragtet som mindre vigtige end den politiske mand.

Skyldes nu disse mine ændrede synspunkter bare at jeg er blevet "slightly elderly" og tilpasset, eller er de en overvejelse værd? Faktisk tror jeg, at det er den mere ungdommelige postmoderne udfordring, - som er slået igennem i en del feministisk teoriudvikling, - der har skubbet til mig. Hvad denne udfordring består i, kan der skrives hele numre om i Bulletin, men jeg skal her især fremhæve kritikken af den universelle tankegang og påpegningen af forskellige

også mellem kvinder. Jeg synes ikke helt vi kan komme uden om, at også kvindeforskningen ved sin strategi med synliggørelse og positivisering af de kvindelige erfaringer, har været med til producere en kvindelighedskategori, som har universalistiske træk og som dermed kan komme til at holde andres erfaringer ude og virke undertrykkende. Jeg befinder mig ikke selv altid lige godt i den kategori, hvor kvinder ved hjælp af særlige kvindelige værdier skal stå vagt om moralen, frelse verden og selvfølgelig er imod EU og reagensglasbørn. Alt mens vingerne vokser ud, får jeg nærmest lyst til at få horn i panden. Og den største protest ligger ikke i min ubekvemhed, men kommer fra dem som er uden for den vestlige hvide feminisme definition af, hvad kvinder er og bør være. For det er sin sag, at vide hvad der er til vores og andres bedste. Unge kvinder har f.eks. også svært ved at genkende sig i ligestillingsrådets arbejde og vi midaldrendes feminismeopfattelse.

Jeg synes heller ikke, at vi kan se bort fra at vi har været med til at universalisere maskuliniteten. Ved at hale de positive værdier over på kvindesiden, kommer vi let til at gøre mandligheden til en skraldespand. Det er så let at forfalde til at argumentere som om kvinder altid ville deres børns bedste, mens mænd bare aldrig vil noget som helst. Men der er faktisk mænd, der gerne vil have samkvemsret og forældremyndighed og kvinder der bruger deres børn til hævn og straf. Så den går ikke længere med kvinder som de gode, og mænd som de onde. Og hvis ikke disse nuancer og forskelle kommer med ind i vores kategorier og politik, hvis ikke strategien føres meget konkret og lokalt, så hæmmer det ligestillingen, som også består i at få mænd til at orientere sig mod hjem og børn.

Der er gået 25 år siden den anden feministiske bølge satte kvindespørgsmålet på dagsordenen. Jeg har selv hidtil følt mit både politiske og videnskabelige arbejde som en opfølgning af disse ideer, men måske er tiden inde til nogle revisioner, ja måske sågar nytænkning. I stedet for at fastholde en binær kønslogik og endnu engang glorificere det kvindelige er det vigtigt at underminere dikotomierne. Vi har haft en tendens til at

FORTS. NESTE SIDE

Kommet for å bli!

Det er nå to år siden idéen om ei studentgruppe ved Senter for kvinneforskning ble satt ut i livet. Siden den gang har gruppa mer og mer tatt form og vi tror den er kommet for å bli. En jevnt stor interesse tyder på at det er behov for studentgruppa; vi har nå nærmere 200 navn i adresseregisteret vårt.

Gruppa oppsto som reaksjon på en mangel i kvinneperspektiv innenfor de enkelte fagene. Vi har hatt som målsetning å gjøre vårt for å rette opp denne skeivheten blant annet ved å arbeide tverrfaglig med feministisk forskning, både på et teoriplan og innenfor konkrete områder kvinneforskere har beskjeftiget seg med. Dette semesteret har vi hatt fire møter i samme form som tidligere: én times innledning med én times påfølgende diskusjon. Temaene dette semesteret har vært kjønn og ideologi på 1700-tallet, kvinner i norsk film, seksuelle overgrep mot barn og kjønn og identitetsarbeid. Vi har dessuten arrangert et lese-seminar (4 ganger 3 timer) i feministisk vitenskapsteori ved Elisabeth L'Orange Fürst, institutt for sosiologi. Jevnt oppmøte og mye positiv respons tyder på at deltakerne har fått mye ut av seminaret. Det er mange som føler behov for en faglig skolering innenfor feministisk teori i sitt arbeid med mellomfags- eller hovedfagsoppgave. Med denne type arrangementer klarer vi dessuten å skape en kontinuitet som er viktig ikke minst for fornyelse av gruppa. Vi håper derfor å kunne fortsette med et slikt seminar i neste semester. Når dette skrives, går et

kast-deg-frampå-kurs" av stabelen. Om en skal dømme etter interessen på forhånd, blir det like vellykka som sist; denne gangen har vi fått flere påmeldinger enn det er plasser.

For øvrig har vi gjort enkelte studentpolitiske framstøt. Vi har utarbeidet en høringsuttalelse om det nye ex. phil. pensumet og i disse dager pågår en underskriftskampanje for kompetansegivende undervisning i kvinnestudier ved Universitetet i Oslo. Med den kjønnsblinde eller snarere mannssenterte forskningen som preger universitetet i dag, ser vi denne type politisk arbeid som viktig for gruppa. For første gang i historien uteksamineres flere kvinnelige enn mannlige hovedfagskandidater. Jenter dominerer de humanistiske og samfunnsvitenskapelige fakultetene, samt jus og medisin. Med dette er vi vitner til en revolusjon innenfor academia. Det beklagelige er at denne revolusjonen overhodet ikke gjenspeiler seg i pensum og undervisning.

En politisk bevissthet i forhold til disse spørsmålene vil ligge til grunn for studentgruppas videre arbeid. I vårsemesteret ønsker vi å satse på faglig virksomhet i form av lese-seminar og

dagsseminar. For å skape et sterkere sosialt fellesskap, vil vi også arrangere to filmkvelder og en storstilt 8. marsfeiring.

CHRISTEL SYDNES OG
SOLVEIG ØSTREM

FORTS. FRA FORRIGE SIDE

gøre kvinder til ofre og helliggøre det kvindelige. Ved at idealisere kvindekulturen og det andet, eller ved at gøre det andet til det første fastholdes kvinder som det andet. Det samme er ofte problemet i indvandrerproblematikken, at de, der vil indvandre bedst, forsvares dem ved at positivere deres anderledes kultur - og måske fastholde dem på den. Når vi - vennerne - synes det er herligt med hvidløg som indslag i dansk kokekunst, så bruger Glistrup det samme argument - de stinker af hvidløg og det er udansk - i sin argumentation for at de skal ud. Men hverken kvinder eller indvandrere er mere denne deres traditionelle kultur, de/vi står i en dobbelthet mellem noget traditionelt og noget nyt. Det er i denne dobbelthet, hvor man bevarer positionen som den anden, men

som værende både inde og ude, at det forandrende potentiale ligger.

Nordisk Forum blev for mig et eksempel på, at vi som kvinder fastholdes i vores egen verden og egen kultur. Som det inden ÅBO fremgik af interviews med den danske ligestillingsminister Jytte Andersen, var der ikke noget konkret på dagsordenen. Der skulle ikke vedtages noget, formålet var, at kvinder skulle mødes og vise hinanden, *hvad kvinder kan* - til gensidig inspiration. At det på mange måder var fornøjeligt skal ikke bestrides, men er det nok for kvindeskampen frem mod år 2000? Der var masser af kultur indimellem grænsende til det folkløstiske, men hvad med politikken. Der blev for meget underholdning og for lidt alvor. *Kvinder kan* paroler og messer er en nedvurdering af det kvinder kan - og vi kan mere end kultur og græsrods-kultur.

Mens 1980'ernes primære opgave for kvindeforskningen var at synliggøre kvinders erfaringer, er det halvfemsernes opgave og her citerer jeg Rosi Braidotti fra bogen *Normadic Subject* at fokusere "on the formulation of new general values applicable to the community as a whole". Kvinder skal tage hele verden til sig, og tage den til sig med modsætninger og konflikter - også kvinder imellem. Vi kan ikke blande os i samfundet uden sommetider at få snavs på fingrene.

BENTE ROSENBECK

Nordisk Happening 94 i Åbo

Første gang jeg så Logo'en for Nordisk Forum 94 i Åbo, registrerte jeg den kun. Den hverken appellerte eller engasjerte meg direkte. Stor og ærlig er derfor erkjennelsen i ettertid om at denne logoen er 8 dagers deltagelse i Nordisk Forum i ett nøtteskall. Akkurat slik følte jeg meg: fritt svevende, åpent henført, lettere forført, en smule konturløs, ytterst søkende, mottakelig med utslått hår, på spranget knapt uten bakkekontakt på en mulighetenes vei, og etterhvert svulmende av avleirede kunnskapsspor.

Synliggjøring har vært et nøkkelord innen kvinneforskning, - og synlige i bybildet ble 16 000 kvinner som i løpet av uken var deltakere på Forum. Hvor jeg enn hastet fra det ene arrangementet til det andre, gikk, satt, handlet eller spiste, så jeg andre kvinner med det gule 150 siders programmet som lyste omkapp med en steikende sol hele uken. Synlige ble kvinnene også bokstavelig talt da det en dag plutselig ble styrtregn, og gatene ble som ved et trylleslag forvandlet til en kryende grå masse med kvinner i Nordisk Forums like plastikkregnfrakker. En natt var satt av til Kunstens natt med kulturarrangementer over

hele byen. Dette er et årlig arrangement i Åbo, men politiet oppsummerte årets natt til helt annerledes ved sin mangel på vold, alkoholmisbruk og kriminalitet. Interessant var det at de ikke trakk den positive forbindelseslinjen med at det muligens skyldtes at det var så mange kvinnelige natteravnere ute!

2000 arrangementer i løpet av en uke. Selv 24 timer i døgnet gir ikke muligheter for å få med seg en brøkdel. Det var heller ikke meningen, - det skulle være noe for enhver smak og interesse, og vise mangfold og variasjon. Spennet i tilbud kunne virke for stort og på brisepunktet for å kunne omfavne en felles,

grunnleggende idé, - men så variert er det nordiske kvinnebildet blitt, og kvinners allsidighet så omfattende å skulle dekke. Ikke bare er det store forskjeller i ønsker og behov mellom kvinner, men også er nysgjerrigheten og interessene mangeslungne for den enkelte kvinne når en kan tillate seg å plukke fra et så overdådig program. I stedet for å prøve å yde programmet rettferdighet ved å trekke fram ulike arrangementer, vil mangfoldet komme fram ved å plukke fra undertegnede timeplan gjennom uken. Dagen startet gjerne under gamle eiketrær utenfor Sibeliusmuséet med kinesiske konsentrasjonsøvelser Tai-chi, forelesningene omfattet så danske forelesninger i medisinsk kvinneforskning, innføring i Ayurveda - et medisinsk system beskrevet allerede for 3000 år siden og stadig i bruk spesielt på Sri Lanka, Varför går hon inte? Om våldets normaliseringsprosess, De fem hersketeknikker ved Berit Ås (som samlet så mange mennesker at mange ikke slapp innenfor dørene), Kvinne/barnemishandlingsproblematikk innefor den norske kirke, Møte med den finske forfatter og tidligere redaktør Yrsa Stenius, som gjennom boken Makten og kvinneligheten har fokusert hvordan selve maktposisjonen endrer personligheten, og at tap av makt derfor kan føre et menneske ut i total livskrise, Prenatal diagnose. What do we wish? What do we fear?, Eurytmi, Moderskap og identitet, Kvinneforskningsdatabaser, Bekkenløsning, Ibsens kvinner med Juni Dahr, Women of the North and South meet, Danske ligestillings-konsulenters erfaringer med Europa Unionen. Da jeg selv holdt forelesning i Graviditet, Arbeid og Uthelse, fikk jeg også opplevelsen av hvilke forventninger en som representant for norsk kvinneforskning ble møtt med av andre nordiske og baltiske kvinner. Vi var i alt 9 kvinner fra Senter for kvinneforskning som deltok på Forum, og så og si alle var arrangør av seminarer, forelesninger, tematorg eller workshops. Alle ville i en oppsummering ha hatt litt forskjellig vektlegging av hva som er viktig ved et slikt kjempearrangement. Men det å kunne tillate seg å innlede samtaler nåsommelst og hvorsommelst med enhver kvinne med et gult NF-program og gi hverandre egen-erfaringer om kvinne-liv og hverdagsliv, var for meg viktig og inspirerende som kvinne i Norden i 1994.

SIDSEL PLATOU AARSETH

Kvinneforskning og kvinnebevegelse

Så langt har det bare blitt til ett møte i den planlagte serien om forholdet mellom kvinneforskning og kvinnebevegelse - med utspring i debatten i forrige nummer av Bulletin.

På møtet 31.oktober stilte kvinneorganisasjonene tallsterkt - mens kvinneforskerne stort sett glimret ved sitt fravær.

Konklusjonen på møtet var ellers at "hete møter" mellom kvinneforskere og kvinneaktivister kunne være noe å satse på. Møter hvor vi som enkeltpersoner og på fritt grunnlag kommer sammen for å drøfte aktuelle temaer og utfordre

hverandres yndlingssynspunkter. Hvordan dette skal følges opp, jobber vi nå videre med på Senteret. På møtet i oktober var det tre innlegg til debatt. De ble holdt av Beatrice Halsaa fra Høgskolen i Lillehammer, Bente Rosenbeck fra Center for kvinde- og kønsforskning i København og Harriet Bjerrum Nielsen fra Senteret. Vi bringer her en del av Bente Rosenbecks innlegg hvor hun, med utgangspunkt i sine erfaringer som medlem av det danske likestillingsrådet, stiller spørsmålsteget ved om en politisk plattform bør avgrenses alene av kvinneperspektivet:

Nytt studietilbud:

Kjønn og politikk

Høgskolen i Lillehammer har fra høsten 1994 fått et nytt og spennende studium. "Kjønn og politikk" er det første i sitt slag i Norge, og tilsvarer et grunnfag (20 vektall).

Formålet med studiet er å kombinere teoretisk fordypning i spørsmål om kjønn, politikk og samfunn med konkret og praktisk kunnskap om likestillingspolitiske mål og virkemidler.

Studiet er bygget opp omkring seks moduler

1. Innføringskurs
2. Historikk og norsk offentlig likestillingspolitikk
3. Kvinnebevegelse og kjønnsforskning
4. Samfunnsvitenskapelig metode
5. Internasjonal likestillingspolitikk, mål og virkemidler
6. Patriarkat teori og politisk teori.

Det er lagt opp til seks samlinger på Høgskolen i Lillehammer, i tillegg til selvstudium med bøker, artikler, video og lydkassetter. Dessuten innsendingsoppgaver, både individuelle og gruppevis. Det er et deltidsstudium og det er lagt opp for fjernstudenter. Studiet avsluttes med skriftlig og muntlig eksamen etter to år.

Vi er tilsammen 57 studenter de første to årene, 50 kvinner og 7 menn. Dessverre blir det ikke mulighet for opptak av nye studenter før i 1996.

Har du spørsmål om noe i forbindelse med studiet, kan du henvende deg til Høgskolen i Lillehammer, tlf: 61 28 80 00.

HELLE GRANUM
STUDENT VED KJØNN OG POLITIKK
OG SEKRETÆR VED SFK

Nye doktorgrader

Ved Universitet i Oslo er det i løpet av 1994 avgitt følgende doktorgradsavhandlinger med kvinne relevans:

-*Mat - et annet språk* av Elisabeth L'Orange Fürst. Det er en studie av rasjonalitet og er en tverrfaglig orientert sosiologisk analyse av mat, kropp og kvinnelighet, belyst med litterære tekster. Arbeidet med avhandlingen er utført ved Institutt for sosiologi, hvor E. Fürst arbeider som amanuensis.

-*The Moral Ontology of Human Fetuses. A Metaphysical Investigation of Personhood.* Filosofisk avhandling om fosterets menneskeverd. Jens Saugstad gir en filosofisk begrunnelse for dagens grense for selvbestemt abort. Han arbeider ved Filosofisk institutt.

-*Malay Women - Suffering, Struggle and Strategies.* Avhandling av Kirsten Sandborg, Institutt for museum og antropologi. Hensikten med prosjektet har vært å studere malayisk islamske kvinners utforming av sine liv. Som analytisk redskap beskrives tre hovedkonflikter i samfunnet: Den etniske, den ideologiske og likeverdighetslinjen. Kirsten Sandborg var tilknyttet Senteret som hovedfagsstudent.

-*Infertility - Causes, Care and Consequences. Studies of Frequency, Risk Factors, Psychological Consequences and Health Services for Norwegian Women with reduced Fertility or Childlessness.* Medisinsk doktorgrad av Johanne Sundby. Prøveforelesningene har titlene: *Infertilitet i et u-landsperspektiv - eksemplet Gambia og Forløsnings av foster i seteie.* Doktoranden er tilknyttet Medisinsk antropologi.

-*Demografiske studier av familien.* Øystein Kravdal har i sin avhandling for den filosofiske doktorgraden analysert data om fødsler, samliv og skilsmisser.

Do you want to go international?

Do the Hillcroft College Women Studies Program!

Ønsker du å utvikle spennende internasjonale kontakter, men lar deg hemme av usikkerhet om du kommuniserer elegant nok? Da foreslår vi:

Ta "The English Language and Women's Studies Course" ved Hillcroft College i London. Hillcroft er Englands eneste kvinneuniversitet, grunnlagt i 1920. Opplegget har høy faglig standard. Deltakerne blir intervjuet ved start både for å kartlegge språklig nivå og faglig orientering. Vi tok dette kurset sist sommer. Vår pedagog ga en allsidig og spennende undervisning. Jackie Mutter har spesialisert seg i å undervise kvinner, og var blant annet inspirert av Pablo Freires pedagogikk. Deltakernes egne erfaringer ble trukket inn i undervisningen, vi presenterte vår egen forskning. Hun traff også "blink" når det gjaldt å finne artikler/bøker som interesserte oss.

Deltakerne på dette kurset kommer fra ulike land, noe som i seg selv gjør det mulig å bygge et nettverk. Hillcroft har dessuten et godt bibliotek, med en god video-avdeling. Frokost lager man selv, varm, mageretter lunj blir servert. Tonen er typisk engelsk: omsorgsfull og humoristisk. Det er også mulig for kvinneforskere som har forskningsfri å leie rom med halv kost der. Prisen i 1994 var 220 pund for ei ukes undervisning og opphold med halv pensjon.

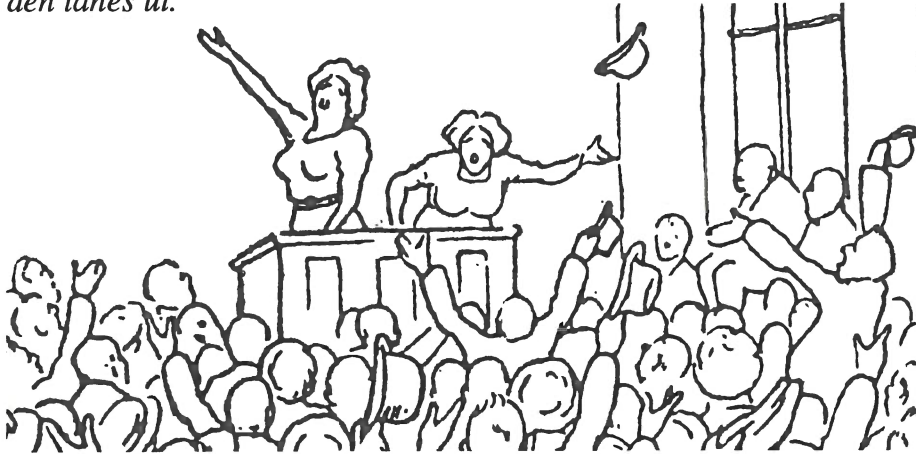
Universitetet ligger i sørvestlige del av London, i vakre omgivelser. Det er kort veg til T-banen, som tar 20 min til sentrum.

Hvis du ønsker nærmere informasjon så må du gjerne ta kontakt med oss. Ellers heter Vice Principal Joyce Deree, og hun når du på tlf. 095 44 81 399 26 88, eller faks 095 44 81 390 9171. Adressen er: Hillcroft College, South Bank, Surbiton, Surrey KT6 6DF.

ULLA-BRITT LILLEAAS
OG HALLDIS K. LEIRA

Biblioteket på Senteret

Senteret har et eget bibliotek som omfatter nyere tverrfaglig kvinnelitteratur, sentrale oppslagsverk og mange internasjonale tidsskrifter og nyhetsbrev. Alle bøkene registreres i BIBSYS. Inngenting av dette er til utlån, dessverre. Det meste av litteraturen er en del av SV-bibliotekets samling. Den står i to år i Senterets lokaler for deretter å bli tilbakeført til SV-biblioteket. Først da kan den lånes ut.

Senterets bibliotek er åpent for besøkende hver dag, og alle er velkomne til å sitte hos oss. Senterets lesesalsinspektør har fast arbeidsdag på fredager. Nedfor finner du en liste over tidsskriftene vi abonnerer på. Vi kan ikke kommentere alle tidsskriftene her, men vil gjerne i dette nummeret av Bulletin presentere "Women's Review of Books" som er sentralt for alle som ønsker å følge med på bokutgivelsene i den engelsk-språklige del av verden. Andre tidsskrifter vil bli kommentert senere.

The Women's Review of Books (WRB) er et nord-amerikansk, feministisk magasin som gis ut månedlig, utenom august. Magasinet består av bokenmeldelser skrevet av akademikere fra hele USA. Anmelderne blir kort presentert i begynnelsen av hvert nummer.

Anmeldelsene er grundige og gir fyldige referater fra innholdet i bøkene så vel som kritiske og problemorienterte kommentarer. Om sin redaksjonelle politikk skriver redaksjonen at den er feministisk, uten å begrense seg til noen spesifikk fortolkning av hva feminisme er. Magasinet prøver å ha mest mulig bredde, både når det gjelder bøkene som anmeldes og synspunktene anmelderne kommer med. WRB presenterer mer politiske og populære bøker enn vitenskapelige, selv om det anmelder bøker fra alle felt (litteratur, poesi, politikk, naturvitenskap). Hver sommer, i et dobbeltnummer, går magasinet ut av bøkernes verden og direkte inn i aktuell

politisk problematikk. I juli i år tok det opp amerikanske kvinners sykdoms- og helse situasjon som diskuteres fra et kritisk, feministisk perspektiv. I dette nummeret finns utdrag fra bøker om aktuelle helsepolitiske spørsmål så vel som rapporter fra helse-spesifikke grasrotbevegelser, f.eks. organisering av kvinner som lider av brystkreft. Sentralt står diskusjonen om kvinners reproduktive rettigheter og faktiske muligheter til å ta abort. Clintons helseprogram blir også kritisert. I årets september-nummer publiseres en nyttig indeks med oversikt over alle forfattere, bok-titler og anmeldere som har bidratt til Volum 11 (Oktober 1993-September 1994).

WRB er et funn for alle som vil følge med i hva som utgis på det feministiske bok-markedet i USA, men som ikke har tid til å lese alle bøkene selv. Hver måned trykkes også en liste over bøker som redaksjonen har mottatt, men som ikke er anmeldt. Innimellom finnes også interessante intervjuer og debatter som gir en lettfattelig oversikt over det feministiske bok-klimaet i USA. WRB koster ikke mer enn 18 US dollars i abonnement for enkeltpersoner og US dollar 30 for institusjoner. I forhold til prisen, får en her veldig mye informasjon for pengene. Flest mulig oppfordres derfor herved til å tegne abonnement! Adressen er:
The Women's Review of Books Inc.
828 Washington Street, Wellesley,
Ma. 02181
USA

LIVE BREKKE

Tidsskrifter i abonnement

Senter for kvinneforskning abonnerer på følgende tidsskrifter:

Norske

Jeanne d'Arc
Kritikkjournalen
Kvinnejournalen
Kvinner i Tiden
Løvetann
Materialisten
Nora. Nordic Journal of Women's Studies
Nytt Norsk Tidsskrift
Nytt om Kvinneforskning

Skandinaviske

Bang
Cekvinanyt
Europas Kvinder
Häften för Kritiska Studier
Kvinder, Køn & Forskning
Kvinnovetenskapelig Tidsskrift
Ny Litteratur om Kvinnor

Internasjonale

Camera Obscura
Differences
Feminist Collections
Feminist Review
Feminist Studies
Gender & History
Gender & Society
Gender and Education
Genders
Hypatia
Reproductive Health Matters
Signs
Studies on Women Abstracts
Transformations
Ms.
Women's Art Journal
Women and Environments
Women: A Cultural Review
Womens Studies International Forum
Women's Review of Books
Worldwide Network of Women in Environment, incl. Worldwide News.

Undervisning med kvinneperspektiv våren 1995 ved Universitetet i Oslo

HF-fakultetet

Institutt for filosofi

Avdeling for filosofi

Moderne feministisk teori.

Else Wiestad leder dette seminaret.

Mandager 14-16. Seminaret starter i januar og går over 6 ganger. Se forelesningskatalogen.

Institutt for kulturstudier

Avdeling for etnologi

Individ og kollektiv.

Liv Emma Thorsen og Kari Telste.

Undervisning for hovedfagsstudenter . 6 dobbelttimer. Tid og sted. Se forelesningskatalogen.

Avdeling for religionshistorie

Alle nivåer

Kjønn i buddhismen.

Hanna Havnevik

Fredag kl. 12.15-14. Sem.rom 1 BR 1

Første gang uke 4. Annenhver uke

Institutt for nordistikk og litteraturvitenskap

Allmenn litteraturvitenskap

Hovedfag

Damer i svev. Kvinnelighet i psykoanalytisk teori og i noen moderne noveller.

Irene Iversen

Torsdager kl. 13.15-15 Rom 420 HW

Varighet: siste 8 undervisningsuker (se etter oppslag)

Nordisk språk og litteratur

Mellomfag:

Aslaug Vaa og Haldis Moren Vesaas og lyrikken omkring dei. Ved Leif Mæhle

Tirsdag kl. 12.15-14 (fom. 24. januar) Rom 33 HW

Hovedfag:

Feministisk litteraturteori.

Jorunn Hareide

Tirsdag 14.15-16 Rom 33 HW

Varighet: 7 siste uker (fom. 21. mars)

Psykoanalyse og litteratur,

Jorunn Hareide

Tirsdag kl. 14.15-16 Rom 33 HW

Varighet: 7 første uker (fom. 24. januar)

Nordisk kriminallitteratur.

Irene Engelstad

Fredag kl. 12.15-15 Rom 33 HW

Varighet: 8 første uker (fom. 27. januar)

Hvis ikke annet er angitt, begynner undervisningen på litteratur i uke 4 og varer hele semesteret.

SV-fakultetet

Institutt for sosiologi

Mellomfag

Temaområde IV: Familie, sosialisering og kjønn.

Onsdag kl. 10.15-12. John Eriksen.

Første gang 25. januar.

Sted: Se forelesningskatalogen.

Sosiologi hovedfag

Temaområde 4: Familie, sosialisering og nærmiljø. Familiesosiologi.

Tone Schou Wetlesen.

Tirsdag kl. 9.15-12 Rom 340 ES

Første gang 24. januar

Familie og funksjonalitet (Utdypning)

Sigurd Skirbekk

Torsdag kl. 12.15-14 Rom 340 ES .

Første gang 26. januar

Temaområde 6: Kjønnsperspektiver på sosiologi.

Elisabeth L'orange Fürst.

Fredag kl. 9.15 Rom C 107 VB Første gang 27. januar

Tilnærming til studier av maskulinitet og feminitet (Utdypning)

Sissel Frøberg og Marianne Brantsæter.

Onsdag kl. 10.15-12, ES

Første gang 25. januar

Forskerutdanning - dr. polit. kurs

Research in Men, Masculinity and Gender Relations

Professor David Morgan, professor Jeff Hearn. Kursleder: Karin Widerberg.

Kurset går over tre dager 3.5-5.5. 95

Om mannsforskningens historiske og teoretiske fundament og en presentasjon av potensialer og utfordringer samfunnsvitere står overfor.

Påmeldingsfrist 15. april.

Pedagogisk forskningsinstitutt

Hovedfagskurs - åpent for alle

Ungdom, kjønn og kropp.

Monica Rudberg.

Torsdager 12-15.00.

Sted og dato: Se forelesningskatalogen

Kjønn og samfunn

Institutt for museum og antropologi tilbyr semesteremnet Kjønn og samfunn med to undervisningsrekker denne våren. Den ene rekken har fast foreleser, sosialantropolog Kjersti Larsen. Den andre rekken er sammensatt av innbudte forelesere fra alle de samfunnsvitenskapelige fag. Det blir også tilbudt veiledningsgrupper. Emnet skal gi innsikt i betydningen av kjønn som organiserende prinsipp i samfunnet, og er et tverrfaglig anlagt studium..

Onsdager 14.15-16.00 aud. U31, nye Helga Engs Hus og fredager 10.15-12.00, sem.rom. 504 ES.

Semesterstart i uke 4 og siste forelesning i uke 19.

Nytt og revidert pensum foreligger ved semesterets start.

Kjønn og kultur

Dette semesteremne vil ikke bli tilbudt før i høstsemesteret 1995.

JUS

Kvinnerett - likestillingsrett

Hovedvekt på likebehandling og like-lønn i arbeidslivet, norsk rett og EU-rett

Torsdag kl 14.15-16

Møterommet i 2.etg (rom 255), DB

Prof. Kirsten Ketscher

Stip. Elisabeth Vigerust

Første gang: 2. februar

Varighet: 20 timer

Juridisk rådgivning for kvinner

JURK består av 19 kvinnelige jus-studenter i 2.-5- avdeling. Det gis juridisk veiledning til kvinnelige klienter, og det drives med rettspolitisk og kvinnepolitisk arbeid. JURKs formål er å hjelpe den enkelte kvinne med å løse hennes juridiske spørsmål generelt. JURK har opptak av nye medarbeidere i begynnelsen av hvert semester. Arbeidet er lønnet 15 timer i uken, men det forutsetter en god del gratis arbeide og man binder seg for ett år og en nedrappingsmåned.

Adr. er Tullingsgt. 4C, tlf. 22 11 25 00.

C

g

C-post
Returadresse:
Senter for kvinneforskning
Universitetet i Oslo
Postboks 1040 Blindern
0315 OSLO

Shy ves

Nye publikasjoner

Fra Senteret er følgende arbeidsnotater gitt ut i høst:

-*Social Construction of Gender in Children's Worlds*. Arbeidsnotat fra et seminar i januar 1994. (3/94)

-*Vil du vite hva vi kan?* 1994. En prosjekt og kompetanseoversikt for Senter for kvinneforskning som oppdateres hvert år.

-*Kompetansekatalog over kvinne- og kjønnsforskning ved Universitetet i Oslo*.

Spesielt interesserte kan bestille denne katalogen, som i tillegg til oversikten over kvinne- og kjønnsforskning, består av en liste over kvinner i vitenskapelige stillinger ved Universitetet i Oslo.

Kryss av på slippen nedenfor for bestilling av arbeidsnotatene eller for å få tilsendt annet materiale fra Senteret.

Boktips

-Bjerrum Nielsen, Harriet & Monica Rudberg: *Psychological Gender and Modernity*. Oslo-Copenhagen-Stockholm. Scandinavian University Press 1994.

-Leira Halldis: "Kurs i Barn og Unges Rettigheter". I Ingeborg Helgerland (red): *Utfordrende ungdom i skolen*. Kommuneforlaget. 1994.

-Leira Halldis: "En stor og fryktelig hemmelighet" i Jan Bjurgren: *Vold. Kirke- utdannings- og forskningsdepartementet*, 1994.

Senterets bibliotek får stadig nye publikasjoner til låns fra SV-biblioteket. Kryss av på slippen nedenfor for å få tilsendt høstens tilvekstliste på nye SV-bøker og Senterets egne bøker.

Boktakk

Senteret får rett som det er større og mindre gaver til biblioteket: Fra ferske nyutkomne bøker fra forfattere, til "klassikere" og komplette gamle årganger av kvinneforskningstidsskrifter fra forskere som går av med pensjon. Vi takker med dette for de mange gaver som har kommet i løpet av året, spesielt vil vi nevne Kari Børresen, Gunhild Hagestad, Brita og Per Seyersted samt Torild Skar. Det er hyggelig at dere tenker på oss.

Kronerulling

Senteret er avhengig av eksterne inntekter for å kunne gi ut dette bladet. Men vi har ikke kapasitet til å administrere abonnementsordning. På forhånd takk for at du frivillig betaler et beløp som ledd i vår permanente kronerulling - 50 kroner eller mer pr. år mottas med glede!

Jeg ønsker tilsendt følgende materiale gratis:

- ☐ Vil du vite hva vi kan? 1994 Senter for kvinneforskning.
☐ Kompetansekatalog over kvinne- og kjønnsforskning ved UiO
☐ Women's Studies and Research on Women in the Nordic Countries. Engelsk katalog.
☐ Årsrapport 1994 ☐ Annual report 1994

Arbeidsnotatserien 1994:

- ☐ Kroppen som informasjonssystem (2/94)kr. 75.-
☐ Social Construction of Gender in Children's Worlds. 3/94) kr. 50.-
☐ Seksualisert vold. En litteraturoversikt.(4/94) kr. 50.-

Annet:

- ☐ Jeg ønsker tilsendt liste over aktuelle publikasjoner utgitt av Senteret
☐ Jeg ønsker tilsendt høstens tilvekstliste over nye bøker ved biblioteket
☐ Jeg tegner abonnement på BULLETTINE/melder adresseforandring

Navn.....

Adresse:.....

Postnr./Sted:.....

Fag:.....

Sendes til: Senter for kvinneforskning, Boks 1040 Blindern, 0315 OSLO

Redaksjon

BULLETTINE utgis av:
Senter for kvinneforskning
Universitetet i Oslo

Redaktør:
Fride Eeg-Henriksen
Redaksjonssekretær:
Nina Heilmann

Postadresse:
Boks 1040, Blindern,
0315 OSLO

Besøksadresse:
Sognsveien 70, 5. etg.
Telefon: 22 85 89 30
Telefax: 22 85 89 50
E-post:
nina.heilmann@sfk.uio.no

Redaksjonen avsluttet
28. november 1994

Desktop, layout/ill.:
Redaksjonen
Trykk: Falch Hurtigtrykk as
ISSN 0802-0027